

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่หน่วยดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทยด้วยการสอนแบบ
สืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

ปริญญานิพนธ์
ของ
ศรีเพ็ญ เกื้อนศิริ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

333-712

333-712

111

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่หน่วยดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทยด้วยการสอนแบบ
สืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

บทคัดย่อ

ของ

ศรีเพ็ญ เกื่อนศิริ

20 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา

พฤษภาคม 2547

333-712

ศรีเพ็ญ เกื่อนศิริ. (2546). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทยด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม.

ปริญญาณพนธ์ กต.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.เนตร อัสซสวัสดิ์, อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง.

การศึกษาค้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทยโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์ ตำบลคลองหลวงแฟง อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 74 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 37 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 37 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนแบบกระจำจ่านิยม ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองกลุ่มละ 20 ชั่วโมง ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Group Pretest-Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

THE STUDY OF MATHAYOMSUKA I STUDENTS' ACHIEVEMENT AND THAI VALUE
BY INQUIRY AND VALUES CLARIFICATION PROCESS

AN ABSTRACT
BY
SRIPEN THUANSIRI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

May 2004

Sripen Tuensiri. (2004). *The Study of Mathayomsuksa I students' achievement and Thai Values by inquiry and values clarification process*. Master thesis, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Trunate Ultchasawadi, Dr. Suwaporn Semheng

The purpose of this study was to compare the achievement and Thai Values of Mathayomsuksa I students who had been taught by the inquiry and values clarification process.

The sample in this research were 74 students of Mathayomsuksa I of Triemudomsuksapattanakarn Suwinthawong school during to second semester of the 2003 academic year. They were randomly selected by using cluster random sampling method into two groups, with 37 students in each as the first and the second experimental group was taught through the inquiry while the second experimental group was taught through the values clarification process. It took 20 periods for each group. The research design of this study was Randomized group Pretest-posttest Design. The t-test (different score) was used for data analysis.

The results of this study indicated that.

1. The achievement between the first and the second experimental group was significantly different at the .01 level.
2. The Thai Values between the first and the second experimental group was not significantly different.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทย
ด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำงค่านิยม

ของ

นางศรีเพ็ญ เกื่อนศิริ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (การสอนสังคมศึกษา)
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

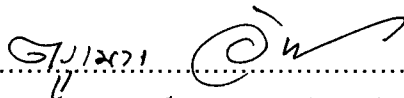

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

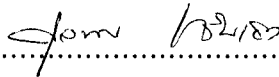
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

วันที่ 28 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

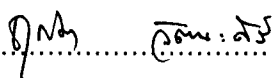
.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.เนตร อัสซสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์
ดร.เนตร อัสชสวัสดิ์ ประธานกรรมการ และอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง
กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย และรองศาสตราจารย์
ดร.ชุตินา วัฒนศิริ ที่ให้ ความรู้ แนวคิด และคำแนะนำที่มีคุณค่าในการปรับปรุงแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือในการสร้าง แนะนำ
ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดม
ศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม อาจารย์เคน จันทรวงษ์
ที่ช่วยประสานงาน อาจารย์สุวดี แยมเกษร ที่ช่วยดูแลทางด้านสถิติ และขอบใจนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา นายป่อแข็ง แซ่เอี้ยบ และ
นางสมใจ สมประสงค์ พี่ ๆ น้อง ๆ รวมทั้งเพื่อนปริญญานิพนธ์ สาขาการมัธยมศึกษาที่คอยให้
กำลังใจ และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จครั้งนี้

คุณค่า และประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ
ของบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศรีเพ็ญ เกื้อนศิริ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารเกี่ยวกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้	9
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกระจำงค่านิยม	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย	27
เอกสารที่เกี่ยวข้องค่าความนิยมความเป็นไทย	33
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	45
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การดำเนินการวิจัย	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
ความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีดำเนินการวิจัย	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
สรุปผลการวิจัย	63
อภิปรายผล	63
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก	75
ภาคผนวก ข	88
ภาคผนวก ค	105
ภาคผนวก ง	116
ประวัติย่อผู้วิจัย	118

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงมาตรฐานการเรียนรู้	39
2	แบบแผนการวิจัย	52
3	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และ กลุ่มทดลอง 2	59
4	เปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วย ดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทยโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับ การสอนแบบกระจ่างค่านิยม	60
5	แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย	106
6	แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย	108
7	แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2	109
8	แสดงคะแนนค่านิยมความเป็นไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วย ดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่ม ทดลองที่ 2	111

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์	19
3 แผนภูมิแสดงผลลัพธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์	20
4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนของระบบการตัดสินใจเลือกค่านิยม	21
5 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการเกิดค่านิยมด้วยวิธีกระจ่างค่านิยม	23
6 แสดงขั้นตอนการสอนโดยกระบวนการกระจ่างค่านิยม	25

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากกระแสวัฒนธรรมไทยถูกค่านิยมตะวันตกครอบงำ ซึ่งนับวันจะยิ่งทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน จนเกิดการหวั่นเกรงว่าวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ อันเป็นรากเหง้าสำคัญของคนไทยจะล่มสลายลงทำให้ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย สิ่งที่เห็นได้ชัดมากก็คือ ศิลปะพื้นบ้านค่อย ๆ จางหายไป หมอลำในภาคอีสาน ลำตัดในภาคกลาง หนังตะลุงในภาคใต้มีการแสดงน้อยลง บางอย่างมีการประยุกต์ให้เข้ากับมหรสพสมัยใหม่ เพลงและดนตรีในปัจจุบันก็เปลี่ยนไปจากเดิมปีพาทย์ของไทยถึงแม้จะยังมีให้เห็นได้ยิบย้างแต่น้อยลงไป ทุกที่ ประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นของเดิมคนก็ถือปฏิบัติน้อยลง คนบวชเรียนไม่มากเหมือนก่อน พิธีแต่งงาน งานศพ ก็เปลี่ยนรูปแบบไปมากทำกันง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองซับซ้อนเหมือนสมัยก่อน การแต่งกาย การรับประทานอาหารก็เปลี่ยนไปตามอารยธรรมตะวันตก มารยาททางสังคม เช่น การทักทาย การปฏิสันถารก็เปลี่ยนรูปแบบจากการไหว้มาเป็นการจับมือแทน การคบหาสมาคมระหว่างเพื่อนต่างเพศก็ลดความเข้มงวดลง (กมล ทองธรรมชาติ, 2544 : 117) สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลพวงของการพัฒนาจึงทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงกับการอนุรักษ์เป็นของคู่กัน ถ้าเปลี่ยนโดยไม่คงของเดิมไว้เป็นหลักบ้างก็จะเกิดความวุ่นวายไร้เสถียรภาพ ถ้าคงแต่ของเดิมไว้โดยไม่เปลี่ยนแปลงเลยก็จะต้องตายไป ดังนั้นวัฒนธรรมไทยด้านใดที่ยังทรงคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทยจำเป็นต้องมีการถ่ายทอดให้เยาวชนรุ่นใหม่ของสังคมได้เรียนรู้และดำรงรักษาเอกลักษณ์มีค่านิยมความเป็นไทย อันเสมือนรากแก้วของชาติให้ยั่งยืนต่อไป ดังที่ พนม หันนาคินทร์ (2520 : 1) ได้ชี้ให้เห็นว่าค่านิยมเป็นเครื่องมือชี้ทางที่บ่งบอกลักษณะความประพฤติของคนในสังคม ดังนั้นการปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมอันดีงามให้แก่คนในชาติจึงจำเป็นต้องกระทำอย่างรีบด่วน หรือที่ สุวัฒน์ นิยมคำ (2531 : 318) กล่าวว่าการทำให้นักเรียนเข้าใจถึงค่านิยมที่แท้จริงได้นั้นมีวิธีการหลากหลายโดยใช้ประสบการณ์ตรง ที่มีความประทับใจและความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการ กระบวนการที่ปลูกฝังค่านิยมนั้น ๆ ควรปลูกฝังให้เกิดความเคยชินให้นักเรียนมีสำนึกในเรื่องความเป็นไทย ซึ่ง บรรเทา กิตติศักดิ์ (2527 : 127) ได้กล่าวว่ากระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นการที่จะทำให้บุคคลเกิดค่านิยมหรือแนวคิดในการทำค่านิยมให้กระจ่างว่าใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการใช้จิตใจของนักเรียนเป็นแกนกลาง แนวทางดังกล่าวสามารถสร้างบรรยากาศที่จะให้นักเรียนได้สอบถามความรู้สึกของตัวเองในเรื่องต่าง ๆ ให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้ค่านิยมส่วนตัวของเขาและของผู้อื่นซึ่ง ทิศนา แหมมณี (2540 : 59 – 60) ได้

กล่าวถึงวิธีการสอนแบบการทำค่านิยมให้กระจ่างว่ามีหลักการที่สำคัญคือการช่วยให้บุคคล กระจ่างในค่านิยมที่ยึดถือ หรือมีความเชื่อว่า ดี เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลยอมรับความรู้สึกและ ความคิดตนเองภายในสถานการณ์ที่กำหนดจากกระบวนการนี้จะเอื้ออำนวยให้เกิดความคิดและการ กระทำสัมพันธ์กัน ซึ่ง แรธส์ (Raths. 1966 : 30) ได้กำหนดเกณฑ์ที่ทำให้บุคคลมีค่านิยมที่ สมบูรณ์ ซึ่งเกณฑ์เหล่านี้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาค่านิยมด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยม โดยเชื่อว่าคนเรามีค่านิยมที่สมบูรณ์ มีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ประการใหญ่ คือ การเลือก การเห็นคุณค่า และการปฏิบัติตาม ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 7 ขั้นตอนคือ (1) เลือกอย่างอิสระ (2) เลือกจากแนวทางเลือก ต่าง ๆ (3) เลือกหลังจากที่ได้พิจารณาถึงผลที่จะเกิดจากทางเลือกแต่ละอย่าง (4) มีความสุขกับสิ่ง ที่ได้เลือก (5) เต็มใจยึดมั่นในสิ่งที่ได้เลือกนั้นโดยเปิดเผย (6) ทำตามสิ่งที่ได้เลือกและเห็นคุณค่าทำ สิ่งนั้นซ้ำ ๆ (7) ยึดถือจนกลายเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการกระจ่างค่านิยมเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดความ กระจ่างในค่านิยมของตน รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น รู้จักความเป็นไทย เป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคล ยอมรับความรู้สึกและความคิดด้วยตนเองภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด ผลที่ได้จากกระบวนการนี้ เอื้อให้ความคิดกับการกระทำสัมพันธ์กัน และการที่จะให้ได้ผลและเกิดเป็นนิสัยให้นักเรียนประพฤติ ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอควรมีวิธีการต่าง ๆ เป็นกระบวนการปลูกฝังให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของ ความเป็นไทย (บุญดา ยิ้มน้อย. 2539 :17) จากสถานการณ์ดังกล่าวการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนได้ ค้นพบคำตอบด้วยตนเองมากกว่าที่ครูเป็นผู้บอกคำตอบให้ ในการแสวงหาความรู้จากข้อมูลที่มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในสังคมยุคสารสนเทศนั้นนักเรียนที่มีความสามารถในการจัดสารสนเทศ ได้ดี แล้ว ย่อมก่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ด้วย ความมั่นใจซึ่ง สุทธิธา พิสิษฐ์กุล (2539 : 86) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่มีการสร้างสถานการณ์ขึ้นเป็นคำถามเพื่อให้นักเรียนคิดหา เหตุผลที่จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยในการ ได้สวนเพื่อหาข้อเท็จจริง การที่นักเรียนได้มีเสรีภาพในการปฏิบัติทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เกิดค่านิยมในความเป็นไทยโดยไม่ได้มาจากการบังคับ แต่เกิดจากการสืบเสาะหาความรู้จนนักเรียน สามารถประเมินค่าและสามารถตัดสินใจเลือกค่านิยมความเป็นไทยได้ด้วยตนเอง

จากคุณลักษณะและแนวคิดของการสอนทั้ง 2 รูปแบบ ซึ่งเน้นให้นักเรียนมีอิสระในการศึกษา หาความรู้และการตัดสินใจเลือกด้วยตนเองทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนจากวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจ่าง ค่านิยมให้ผลแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทย และเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม
2. เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบผลการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และการสอนแบบกระบวนการกระจำจ่านิยมที่เป็นแนวทางให้ครูได้จัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และค่านิยมความเป็นไทยให้แก่นักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์ ตำบลคลองหลวงแพ่ง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 183 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์ ตำบลคลองหลวงแพ่ง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 37 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.2.1 กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 จำนวน 37 คนที่เรียนโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

1.2.2 กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 จำนวน 37 คน ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบกระจำจ่านิยม

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองใช้เวลาในการวิจัย 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมายประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน่วยดำรงความเป็นไทย และเอกลักษณ์ไทย ซึ่งมีสาระการเรียนรู้ในด้านความคิดความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการสอน 2 รูปแบบซึ่งแบ่งเป็น

4.1.1 การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

4.1.2 การสอนแบบกระบวนการกระจำจ่างค่านิยม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย

4.2.2 ค่านิยมความเป็นไทย

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง การสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ด้วยตนเองโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ (สมจิต สวธนไพบุลย์, 2526 : 104 – 112)

5.1.1 ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ครูกระทำเพื่อโน้มน้าวและดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้สนใจบทเรียนใหม่ที่จะสอน เพื่อครูจะได้ชี้แจงหน่วยที่จะเรียน

5.1.2 ช้่นกิจกรรมการเรียนรู้

5.1.2.1 ช้่นสำรวจข้อมูล เป็นขั้นที่ครูผู้สอนจะใช้คำถามต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็น คิดสงสัย หรือแนะแนวทางเพื่อให้นักเรียนเกิดปัญหา นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา โดยการสังเกตจากวัตถุจริงหรือปรากฏการณ์โดยตรงที่ครูได้สร้างสถานการณ์ไว้เพื่อให้นักเรียนสามารถระบุปัญหา นิยามปัญหา ตั้งสมมุติฐาน เพื่อจะนำไปสร้างเป็นแนวความคิดหลักต่อไป

5.1.2.2 ช้่นการสรุปขึ้นเป็นความรู้ใหม่ เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันอภิปราย

ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า และที่ได้จากการสังเกต ในการหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม (ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล)

5.1.2.3 ขั้นตรวจสอบองค์ความรู้เป็นขั้นที่ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้ นักเรียนลงข้อสรุปเป็นหลักการไปตรวจสอบกับสมมุติฐาน เพื่อให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ และทักษะ เจตคติตามผลการเรียนรู้ของการสอนที่ตั้งไว้

5.1.2.4 ขั้นนำความรู้ใหม่ไปใช้ เป็นขั้นที่นักเรียนได้ผลสรุปที่แน่นอนแล้ว ผลสรุปนั้นจะเป็นความรู้ใหม่ของนักเรียนซึ่งจะสามารถนำความรู้ใหม่นี้ไปใช้ในการแก้ปัญหาอธิบายสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับปัญหาได้

5.1.2.5 ขั้นสรุปความคิด ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความคิดและเหตุผลที่กลุ่มยอมรับจากการพิสูจน์สมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือขยายหรือสร้างแนวความคิดรวบยอดขึ้นใหม่อันเป็นความรู้ที่พบขั้นสุดท้ายและสามารถนำความรู้ใหม่ไปใช้แก้ปัญหาอธิบายสถานการณ์ที่ใกล้เคียงได้

5.2 การสอนแบบกระบวนการกระจำจ่า่านิยาม หมายถึง วิธีการสอนที่จะทำให้ นักเรียนได้ค้นหาเหตุผลด้วยตนเอง ภายใต้เงื่อนไขหรือสถานการณ์ที่กำหนดไว้ให้บุคคลได้ตรวจสอบสิ่งที่เขาเห็นคุณค่า ด้วยการพัฒนาค่านิยม ที่ให้นักเรียนได้ค้นหาเหตุผลมาพิจารณาตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่ตนได้พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว ทั้งในเรื่องส่วนตัวและผลที่จะเกิดขึ้นกับสังคมอย่างเหมาะสม ด้วยกระบวนการกระจำจ่า่านิยามตามแนวคิดของ แรธส์ ฮาร์มิน และ ซีมอน (สมจิต สวชนไพบูลย์. 2526 : 110 – 112 ; อ้างอิงจาก Rath, Harmin & Simon. 1966 : 30) ซึ่งมีขั้นตอนการสอนดังนี้

5.2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดความต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าในเรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ สนทนาซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน หรือใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น รูปภาพ สไลด์ เป็นต้น

5.2.2 ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.2.2.1 การเลือกค่านิยมอย่างอิสระโดยครูแจกกรณีตัวอย่างสถานการณ์ให้นักเรียนทุกคนศึกษาแล้วกำหนดปัญหา บันทึกปัญหาและกำหนดทางเลือกอย่างอิสระหลาย ๆ ทางด้วยตนเอง

5.2.2.2 การเลือกแนวทางปฏิบัติด้วยตนเอง นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการค้นคว้าแล้วสรุปแนวทางปฏิบัติ โดยวิธีการเลือกค่านิยมอย่างมีเหตุผลเพียงหนึ่งทางเลือกและบันทึกเหตุผลที่เลือกทางเลือกนั้น

5.2.2.3 การพยากรณ์ นักเรียนคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกค่านิยมจากทางเลือกที่นักเรียนเลือกแล้วในข้อ 2 ทั้งผลดีและผลเสีย

5.2.2.4 อภิปรายกลุ่ม แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แต่ละกลุ่มรับ บัตรกำหนดงาน ดำเนินการตามกระบวนการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มเสนอค่านิยมของตนต่อกลุ่ม พร้อม เหตุผลในการเลือก และคุณค่าที่เกิดขึ้นและบันทึกตามมติของกลุ่ม

5.2.2.5 การยึดมั่นค่านิยม กำหนดค่านิยมตามมติของกลุ่ม ประธานกลุ่มแต่ละกลุ่มสรุปมติกลุ่มแจ้งให้สมาชิกทราบ สมาชิกทุกคนบันทึกมติดังกล่าว

5.2.2.6 การแสดงค่านิยม ผู้แทนกลุ่มเสนอค่านิยมของกลุ่มที่เลือกต่อสมาชิกของห้องเรียนพร้อมเหตุผล สมาชิกแต่ละคนตัดสินใจเลือกทางเลือกอีกครั้งพร้อมเหตุผล

5.2.2.7 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ นักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางปฏิบัติตน เพื่อแก้ไขปัญหาตามกรณีตัวอย่าง จดบันทึก นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตน พร้อมจดบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติตน

5.2.3 ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปค่านิยมที่ยอมรับ และแนวทางปฏิบัติตน เพื่อการสืบสานค่านิยมความเป็นไทยให้คงอยู่ต่อไป

5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตราฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีสันติสุข โดยให้นักเรียนตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดเป็น 5 ด้านคือ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้การวิเคราะห์ และการประเมินค่า

5.4 ค่านิยมความเป็นไทย หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ที่นักเรียนแต่ละคนได้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและชาติจนเกิดความกระจำในสิ่งที่เขาเห็นคุณค่านั้นแล้วยอมรับในความคิดความเชื่ออันเป็นวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาไทย ซึ่งเป็นวิถีชีวิตและภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่คงความเป็นไทย ซึ่งมีขอบข่ายค่านิยมความเป็นไทยดังนี้

5.4.1 ความคิดความรู้สึกและแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมความเป็นไทยทางภาษา

5.4.1.1 โดยใช้ภาษาไทยถูกต้องตามหลักภาษา

5.4.1.2 ไม่พูดภาษาไทยบนภาษาต่างประเทศ

5.4.2 ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมความเป็นไทยทางศิลปวัฒนธรรม

5.4.2.1 มีมารยาทในการทำความเคารพบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้อาวุโส

5.4.2.2 มีมารยาทในการพูด พูดจาสุภาพ รู้จักกล่าวคำขอบคุณและขอโทษ

5.4.2.3 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของโบราณสถานโบราณวัตถุ

5.4.2.4 มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญของการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์

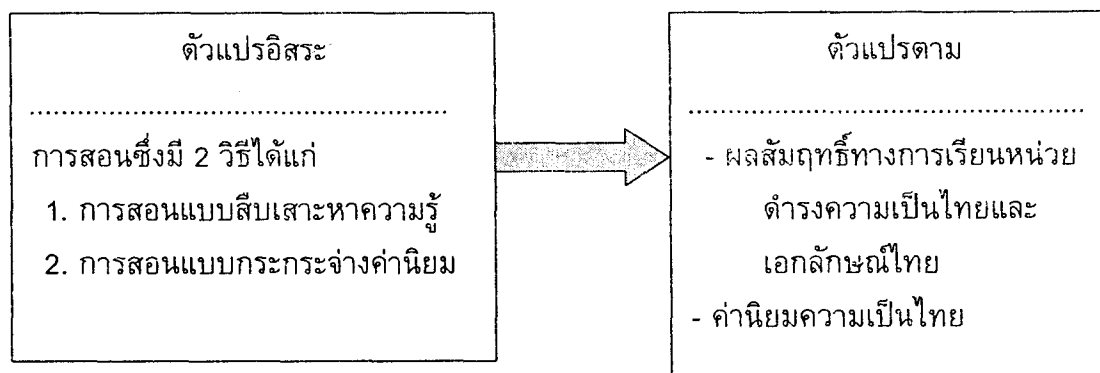
5.4.2 ความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมความเป็นไทยทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย

5.4.2.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีและเข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

5.4.2.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของวันสำคัญทางพุทธศาสนาและเข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทยโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกระจำง่า่านีมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนจากการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบกระบวนการกระจำง่า่านีมมีค่านิยมความเป็นไทยแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกระจำค่านิยม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย
4. เอกสารเกี่ยวกับค่านิยมความเป็นไทย
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

1. เอกสารเกี่ยวกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

1.1 ความหมายของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

ซันด์ และ ไทรบริดจ์ (Sund & Trowbridge. 1967 : 73) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่าเป็นการค้นคว้าหาความรู้หรือความจริงโดยเน้นที่วิธีหาความจริงมากกว่าตัวความจริงซึ่งเป็นผลมาจากการค้นคว้า สิ่งสำคัญในการสอนแบบนี้ คือครูต้องให้นักเรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

กู๊ด (Good. 1973 : 303) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่าเป็นการสอนแบบเดียวกับการสอนโดยวิธีการแก้ปัญหาโดยมีสาระสำคัญดังนี้ เป็นการเรียนจากกิจกรรมที่จัดขึ้นและนักเรียนใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ

ซุคแมน (Suchman. 1986 : 90 – 137) ได้กล่าวถึงการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ นักเรียนจะได้เรียนรู้ได้มากกว่าการเรียนแบบครูบอก นักเรียนสามารถปรับประสบการณ์ต่าง ๆ ได้มากกว่าเป็นไปตามความต้องการความอยากรู้อยากเห็นและความเหมาะสมกับระดับความรู้พื้นฐานกับอัตราความสามารถในการรับรู้ของแต่ละคน โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จะให้แรงจูงใจสูงเพราะนักเรียนจะรู้สึกสนุกในการร่วมกิจกรรมอย่างอิสระซึ่งเป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาในด้านความรู้ความจริงและการสร้างความคิดรวบยอดที่ได้จากการเรียนเป็นนามธรรมที่นักเรียนสรุปได้ด้วยตนเอง

กรมวิชาการ (2527 : 93) ได้ให้ความหมายของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่า หมายถึง เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง สร้างนิสัยให้นักเรียนเป็นคนช่างคิดรู้จักซักถามและแก้ปัญหา การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้นและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

ภพ เลหาไพบุลย์ (2537 : 119) ได้กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็น การสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา

จากความหมายที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการหนึ่งที่มีมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ คิดและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างมีระบบของการคิด ใช้กระบวนการของการค้นคว้าหาความรู้ ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนกระตือรือร้นและเกิดความมั่นใจในตนเอง

1.2 ประวัติของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เริ่มมีในปี ค.ศ. 1961 โดย ดร. ริชาร์ด ชุคแมน ได้ตั้งโครงการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา เพื่อให้ นักเรียนได้ค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ตั้งปัญหา ในขั้นนี้ครูสร้างสถานการณ์ที่ขัดแย้งกันในหลักการเพื่อให้นักเรียน เกิดช่องว่าง ระหว่างโครงสร้างการรับรู้ และความคิดเห็นกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ทำให้นักเรียน เกิดความกระหายที่จะสืบค้นต่อไป

ขั้นที่ 2 ซักถาม ในขั้นนี้นักเรียนจะตั้งคำถามเพื่อซักถามครูโดยให้คำถามนั้นอยู่ในรูปที่ ตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ เท่านั้น การที่กำหนดให้ถามเช่นนี้ก็เพื่อให้การสืบค้นเป็นไปแบบอุปมาน (Inductive) ให้มากที่สุดที่จะทำได้

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์กระบวนการสืบค้นด้วยคำถาม ในขั้นนี้ครูจะช่วยวิจารณ์ว่านักเรียน ควรจะปรับปรุงการถามอย่างไร บางครั้งครูจะเปิดโอกาสโดยใช้เทปบันทึกเสียงให้นักเรียนได้ฟัง คำถามของตนแล้ววิจารณ์ว่าตอนใดไม่เหมาะสมและควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

ในปี 1966 ได้พัฒนากลวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยอาศัยองค์ประกอบดังนี้

1. อุปกรณ์และวิธีการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่ช่วยครูในการทำให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น ภาพยนตร์ การสาธิต ชุดการเรียน เป็นต้น
2. เงื่อนไขของการเรียน สภาพที่จะสนับสนุนความสามารถในการสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความรู้สึกเป็นอิสระ สภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยสภาพของจุดสนใจ ความสบายใจ เป็นต้น

3. การจัดห้องเรียน หมายถึง การจัดที่นั่งเรียน การจัดกลุ่มสิ่งจำเป็นอื่น ๆ
4. บทบาทของครู เช่น การเฝ้าและท้าทายให้นักเรียนคิดการให้อิสระในการทดลอง การช่วยวิเคราะห์ความยุ่งยากที่นักเรียนแก้ไขไม่ได้และการช่วยแนะแนวทางตามโอกาส เป็นต้น
5. ช่วงแรกของการเริ่มต้นเรียนครูควรดำเนินการให้นักเรียนเห็นและเข้าใจหลักการที่ถูกต้องบางอย่าง เพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติในครั้งต่อ ๆ ไป แต่สิ่งที่ควรยึดเป็นแนวปฏิบัติ ได้แก่ การเป็นตัวของตัวเอง ความเป็นอิสระและรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุน ความไม่รู้จักสิ้นของความรู้อ ความเชื่อมั่นและความนับถือในตนเอง

1.3 หลักของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีการที่ให้นักเรียนออกไปหาข้อมูลมายืนยัน สนับสนุนความคิดของตนโดยครูเป็นผู้ชักถามให้นักเรียนคิดและสืบค้นต่อ ๆ ไป ดังนั้นหัวใจสำคัญของการสอนแบบนี้อยู่ที่การตั้งคำถาม การใช้คำถามการให้นักเรียนทราบว่าจะตั้งปัญหาอย่างไรจะวิเคราะห์และแสวงหาคำตอบจากปัญหานั้นได้อย่างไร หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนโดยการตั้งปัญหาและตั้งคำถามซึ่งครูผู้สอนจะต้องตั้งสถานการณ์ที่เป็นปัญหาทำให้นักเรียนเกิดความข้องใจและต้องการหาสาเหตุเพื่ออธิบายปัญหานั้นโดยการสืบเสาะหาความรู้มาสนับสนุน

1.4 วัตถุประสงค์ของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

1. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการสืบเสาะหาความรู้โดยอาศัยขบวนการซึ่งรวมเอาความรู้ที่เกี่ยวกับความคิดรวบยอด ค่านิยมและการคิดอย่างมีเหตุผล ในการนำไปใช้เพื่อโต้ตอบและแก้ปัญหาได้
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสวงหาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณา เพื่อเป็นแนวทางเลือกในการตัดสินใจและการปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งในแต่ละครั้ง
3. เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียนให้สามารถรวบรวมกฎเกณฑ์ และใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถเตรียมพร้อมที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตโดยสามารถคาดคะเนผลที่เกิดขึ้น จากแนวทางเลือกแต่ละทางได้ผิดพลาดน้อยที่สุด
5. เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และยอมรับในความคิดของตนเองด้วยการสืบสวนรู้จักตรวจสอบการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ของตนเองและรู้จักทำความเข้าใจค่านิยมของตนตลอดจนการรู้จักคิดถึงการกระทำของตนเองและการปฏิบัติต่อผู้อื่น
6. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้เทคนิคของการสืบเสาะหาความรู้ในการสังเกตอย่างมีระบบ สัมภาษณ์อย่างมีแบบแผน อ่านข้อความอย่างใช้ความคิดและตีความได้

7. พัฒนาสมรรถภาพในการเรียนรู้ถึงการตั้งคำถาม รู้จักถามคำถาม เพื่อให้เกิดความกระจำและขจัดข้อสงสัยและแสวงหาคำตอบจากคำถามนั้น

1.5 รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

สมจิต สวธนไพบูลย์ (2526 : 105 – 110) ได้แบ่งขั้นตอนในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นการสำรวจข้อมูล (Exploration Phase) เป็นการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาเพื่อจะนำไปสร้างเป็นความคิดรวบยอดต่อไป ข้อมูลอาจจะหามาได้จาก 3 แหล่ง แหล่งแรก ได้จากการสังเกตวัตถุจริง หรือปรากฏการณ์โดยตรง แหล่งที่สองได้จากการทดลอง และแหล่งสุดท้ายได้จากการรวบรวมมาจากที่อื่นอาจเป็นเอกสารหรือบุคคล
2. ขั้นการสรุปขึ้นเป็นความรู้ใหม่ (Invention) หลังจากที่นักเรียนได้ข้อมูลแล้วจะต้องนำไปคำนวณหรือจัดกระทำข้อมูลเสียก่อนแล้วจึงจะตีความและลงข้อสรุป
3. ขั้นนำความรู้ใหม่ไปใช้ (Discovery) ครูต้องเป็นผู้จัดสถานการณ์อย่างใหม่เพื่อจะดูว่านักเรียนนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์นั้นได้จริงหรือไม่

สุวัฒน์ นิยมคำ (2531 : 580) ได้จัดรูปแบบการสอนเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสนใจในบทเรียนใหม่ให้นักเรียนทราบตัวปัญหาหรือเรื่องที่จะเรียนและทราบจุดประสงค์ของบทเรียนด้วย
2. ขั้นสอนหรือขั้นสร้างความรู้ คือขั้นที่ครูจะให้นักเรียนได้ความรู้โดยจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เกิดทักษะและเกิดเจตคติตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
3. ขั้นเสริมความรู้ ความเข้าใจและนำไปใช้ ในขั้นนี้ครูย้ำความรู้ที่นักเรียนได้รับไปโดยการจัดโอกาสให้นักเรียนได้ขยายความรู้และนำความรู้ไปแก้ปัญหา ฉะนั้นในขั้นนี้จึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ครูสรุปความรู้ที่เรียนมาทั้งหมด เน้นจุดสำคัญที่นักเรียนมักเข้าใจผิดหรือควรเอาใจใส่เป็นพิเศษ ให้ความรู้เพิ่มเติมด้วยการให้อ่านเอกสารเพิ่มเติมและจัดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้และทักษะไปใช้ในการแก้ปัญหา
4. ขั้นวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในการประเมินผลท้ายบทเรียนควรกระทำอย่างง่าย ๆ สั้น ๆ เช่น การถามตอบ การตอบข้อเขียนสั้น ๆ การทำแบบฝึกหัดแล้วครูตรวจแก้ เป็นต้น

อร่ามลักษณ์ อยู่สุข (2535 : 31) ได้แบ่งรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ ผู้สอนจัดสร้างสถานการณ์ที่จะให้นักเรียนเผชิญปัญหาเพื่อเป็นการกระตุ้นการสืบเสาะ อาจเป็นคำพูด คำถาม กิจกรรม

2. ขั้นคิดค้นสืบเสาะในขั้นนี้อาจใช้คำถาม คำตอบติดต่อกันไปหรือทำการทดลองใหม่ศึกษาข้อมูลใหม่หรือผสมผสานวิธีการต่าง ๆ เข้าด้วยกันก็ได้

3. ขั้นสรุปความคิดที่ค้นพบใหม่ เป็นการสรุป หรือขยายหรือสร้างแนวความคิดรวบยอดขึ้นใหม่ซึ่งเป็นความรู้ที่พบขั้นสุดท้าย

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า นักการศึกษาส่วนใหญ่ได้แบ่งรูปแบบของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้คล้ายคลึงกันโดยมีรูปแบบที่สำคัญ 3 ขั้นคือ ขั้นสร้างสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขั้นค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหา และขั้นสรุปผลจากการค้นคว้าแก้ปัญหาและนำความรู้ใหม่ไปใช้

1.6 หลักจิตวิทยาพื้นฐานในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีรากฐานมาจากจิตวิทยาในเรื่องการพัฒนาทางสมองของ เพียเจต์ (มณนัส สุตสัน. 2543 : 39–40 ; อ้างอิงจาก Piaget. n.d.) ว่าคนมีกระบวนการคิดเป็นสองประการคือ มีโครงสร้างความคิดเดิมจึงสามารถนำความคิดเดิมมาเป็นแนวคิดให้เกิดความรู้ใหม่ แต่ถ้าสิ่งที่รับใหม่ไม่สัมพันธ์กับโครงสร้างความคิดเดิมก็สามารถปรับปรุงโครงสร้างนั้นเพื่อรับความรู้ใหม่ได้ โครงสร้างของกระบวนการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มี 2 ขั้น คือ ขั้นเร้าให้นักเรียนนำความรู้เดิมมาใช้เป็นแนวทางในการคิด และขั้นปรับปรุงความรู้เดิมให้สัมพันธ์กับความรู้ใหม่ นอกจากนี้ หทัยรัช รังสุวรรณ (2539 : 39) ได้ระบุถึงหลักจิตวิทยาของการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ว่า

1. ในการเรียนนักเรียนจะเรียนได้ดีที่สุดก็ต่อเมื่อนักเรียนได้เกี่ยวข้องอย่างมีชีวิตชีวากับการค้นคว้าหาความรู้นั้น ๆ โดยตรงมากกว่า การที่จะบอกเล่าให้นักเรียนฟัง

2. การเรียนรู้จะเกิดได้ดีที่สุด เมื่อสถานการณ์แวดล้อมในการเรียนยั่วยุให้นักเรียนอยากเรียนไม่ใช่บีบบังคับ และครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการค้นคว้าแทนที่จะให้นักเรียนเกิดความล้มเหลว

3. วิธีการสอนของครูจะต้องส่งเสริมความคิดให้นักเรียนคิดเป็น มีความคิดสร้างสรรค์ ให้โอกาสนักเรียนได้ใช้ความคิดเห็นของตนเองให้มากที่สุด

จากหลักจิตวิทยาดังกล่าวสรุปได้ว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ใช้ความคิดและปฏิบัติการด้วยตนเองโดยให้เกิดการเรียนรู้ การคิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่เพื่อสรุปเป็นความรู้ใหม่ด้วยตนเองและพยายามให้นักเรียนแต่ละคนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จ

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

1.7.1 งานวิจัยในประเทศ

พรนิภา ชิเดนทรี (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการวางแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่มกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสืบเสาะหาความรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิรัน ศรีประดิษฐ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างการสอนตามรูปแบบการสืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่มกับการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มนมนัส สุดสิน (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบการเขียนแผนผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบการเขียนแผนผังมโนทัศน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์สูงกว่านักเรียนนักเรียนที่เรียนโดยแบบปกติ

ภัทราภรณ์ พิทักษ์ธรรม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้กิจกรรมการสร้างแผนภูมิโน้ตส์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้กิจกรรมการสร้างแผนภูมิโน้ตส์กับการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กาญจนา ฉัตรศรีตระกูล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเค้าโครงงานภูมิปัญญาไทยการคิดแก้ปัญหา และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอดคล้อง โดยใช้แบบฝึกการกระทำโครงงานภูมิปัญญาไทยทางวิทยาศาสตร์กับการสอนแบบสืบเสาะ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเค้าโครงของโครงงานภูมิปัญญาไทยทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่สอนโดยใช้แบบฝึกการกระทำโครงงานภูมิปัญญาไทยทางวิทยาศาสตร์กับการสอนแบบสืบเสาะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

วิลเลียม (William. 1981 : 1605 – A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบเดิมที่ครูเป็นจุดศูนย์กลางของวิชาประวัติศาสตร์อเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะและกระบวนการในการคิด จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีการพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่สูงขึ้น ดังนั้น การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ จึงเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจที่จะนำมาทดลองใช้ในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกระจำงค่านิยม

2.1 ความหมายของค่านิยม (Values)

จากการศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในสังคมไทย ได้มีผู้ให้ความหมายของค่านิยมไว้หลายท่านซึ่งมีความหมายในเชิงปฏิบัติ เชิงสังคมวิทยา จิตวิทยาและปรัชญาดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2520 : 18) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง การยอมรับนับถือและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคุณค่าที่คนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่ต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุประสงค์สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งการกระทำในด้านเศรษฐกิจกิจสังคม จริยธรรม ทั้งนี้โดยได้ทำการประเมินค่าจากทัศนคติ

ฉลอง ภิรมย์รัตน์ (2521 : 18) ให้ความหมายของค่านิยมว่า ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อถือของคนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมบางอย่างที่ต้องกระทำ และจะได้ชื่อว่าปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ขึ้นชอบของสมาชิกของกลุ่ม หรือความเชื่อในสิ่งที่ต้องปฏิบัติอันเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ อาจเป็นความเชื่อถือในหลายอย่าง เกี่ยวกับการปฏิบัติของสมาชิกในกลุ่มที่จัดได้ว่าเป็นมาตรฐาน อันเป็นเงื่อนไขที่จะชี้นำถึงอุดมคติอันพึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2523 : 31) ให้ความหมายของค่านิยมทางสังคมวิทยาว่า เป็นลักษณะของบุคคลซึ่งหมายความว่า ทัศนคติ ความสนใจ รวมทั้งความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการของบุคคล ส่วนค่านิยมทางจิตวิทยา หมายถึงค่านิยมที่เป็นลักษณะทางด้านสังคมมีไว้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ค่านิยมเป็นสภาพทางสังคมซึ่งอยู่ภายนอกตัวบุคคลและอาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลได้มาก

ประกาศรี กรโกวิท (2539 : 10) ได้ให้ความหมายคำนิยามว่า หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลใช้อยึดถือประจำใจ ช่วยตัดสินใจในการเลือกที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลเลือกสรรว่าดีแล้ว มีความหมายสำหรับเขา ซึ่งเขาได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตและค่านิยมทุกค่านิยมจะมีความสำคัญไม่แตกต่างกันเพราะค่านิยมของแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์เนื่องจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันจึงทำให้ค่านิยมแตกต่างออกไปถึงแม้ว่าจะอยู่ในวัฒนธรรมหรือสังคมเดียวกันก็ตาม เมื่อประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเพิ่มมากขึ้นก็จะมีผลกระทบกระเทือน ทำให้เขาเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงค่านิยมเดิมของเขา ดังนั้นค่านิยมจึงมีลักษณะไม่คงที่

อ้อมเดือน สดมณี (2543 : 7) ให้ความหมายคำนิยามว่า หมายถึง สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นความเชื่อที่มั่นคง เป็นเครื่องกำหนดในการตัดสินใจว่าน่ากระทำ ควรมีวิธีปฏิบัติหรือเป้าหมายในการดำรงชีวิตอย่างไรเป็นวิธีจัดรูปพฤติกรรมและเมื่อกระทำแล้วตนเองมีความสุขความพอใจและสังคมยกย่องว่าถูกต้อง

สมพร ประมวลศิลปชัย (2543 : 67) ได้ให้ความหมายคำนิยามว่า หมายถึง การยอมรับนับถือความเชื่อ แนวความคิดที่บุคคลยึดในการปฏิบัติโดยยอมรับว่ามีคุณค่า และพึงพอใจที่จะยกย่องนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ

ดูเบอร์แมน และ ฮาร์ทเจน (Duberman & Hartjen. 1979 : 42 ; อ้างอิงจาก วุฒิพงษ์ ทองก้อน. 2537 : 10) ได้ให้ความหมายคำนิยามว่า เป็นการรับรู้หรือแนวคิดของบุคคลว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่น่าปรารถนามีคุณค่าน่าดึงดูดใจ เป็นสิ่งที่ดี หรือเป็นสิ่งที่น่าพึงพอใจ ซึ่งค่านิยมนี้จะทำให้มองเห็น ทศนคติและพฤติกรรมของบุคคลได้ชัดเจนขึ้น

จากความหมายของคำนิยามที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ค่านิยมคือสิ่งที่คนต้องการสนใจมีความปรารถนาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งความปรารถนา ความต้องการนี้กลับส่งผลสะท้อนให้คนจำเป็นต้องกระทำการสิ่งนั้นและเมื่อกระทำการสิ่งนั้นตนเองกับมีความสุขและสังคมนิยมยกย่องบูชาหรือถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าคนไม่ทำในสิ่งนั้นสังคมอาจมองในแง่ผิดทำนองคลองธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่า ค่านิยมเป็นวิธีการจัดรูปพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งฝังแน่นอยู่ในตัวคน และเป็นสิ่งที่คนเรายึดถือปฏิบัติต่อ ๆ มา

2.2 ความสำคัญของค่านิยม

อาณนที อาภาภิรมย์ (2517 : 19) กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยมบางอย่างได้สร้างคุณลักษณะขั้นมูลฐานของวัฒนธรรม คือการสะท้อนของค่านิยมเช่น การมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ เสรีตามแบบไทย ๆ ของคนไทยซึ่งมีมาตั้งแต่โบราณซึ่งถือได้ว่าเป็นค่านิยมของสังคมไทยคือคนไทยปรารถนาหรืออยากมีอิสระ เสรีภาพ เพราะฉะนั้นเรื่องอิสระ เสรีภาพนี้เองเป็นแกนของวัฒนธรรมไทย คือประเพณีหรือวิถีชีวิตของคนไทยซึ่งเรียกรวม ๆ ว่า วัฒนธรรมไทย

ดังนั้นค่านิยมเป็นสิ่งที่บุคคลเห็นว่าสำคัญและใช้เป็นจุดมุ่งหมายของชีวิตที่บุคคลยึดถือปฏิบัติตามในการดำเนินชีวิตภายในสังคม ค่านิยมเป็นความรู้สึกที่มั่นคงต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาในทิศทางที่สอดคล้องตามลำดับความต้องการของบุคคล หน้าที่สำคัญของค่านิยมก็คือ เป็นแนวทางที่ช่วยชี้นำวิถีทางปฏิบัติ โดยช่วยในการประเมินและตัดสินใจต่อการกระทำว่าเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมหรือน่าตำหนิเป็นดั่งบ่งชี้ถึงความต้องการและแรงจูงใจของมนุษย์ที่จะผลักดันบุคคล (ประภาศรี กรโกวิท. 2539 : 11 – 12) และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2531 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของค่านิยมดังนี้คือ ค่านิยมทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐาน หรือมาตรฐานของพฤติกรรมว่า ควรจะทำหรือไม่ควรกระทำไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจสังคม และค่านิยมจะช่วยทำหน้าที่ประเมินการปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งของเราและของผู้อื่น ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นแบบแผนสำหรับการตัดสินใจและการแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ

จากความสำคัญของค่านิยมดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ค่านิยมเป็นตัวการที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของมนุษย์คือ เป็นมาตรฐานให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ และทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติเป็นตัวการที่ทำให้สังคมเปลี่ยน ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ ๆ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการทำค่านิยมให้กระจ่าง

ในปัจจุบันพบว่า เรื่องของค่านิยมในการดำเนินชีวิตของบุคคลทั้งต่อตนเอง และสังคมต้องอาศัยการตัดสินใจทำให้ต้องมีการเรียนรู้วิธีการตัดสินใจ จากแนวคิดนี้แนวทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาค่านิยมขึ้นคือ การทำค่านิยมให้กระจ่าง ซึ่งเป็นแนวทางส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการสอนเดิมที่คอยป้อนคำถามให้ผู้เรียนด้วยการอบรมสั่งสอนมาเป็นการสอนที่สร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนให้เข้าใจการนิยามในคุณค่าต่าง ๆ ด้วยตัวของเขาเองช่วยให้ครูได้เรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พิจารณาค่านิยมที่เขาชอบด้วยตนเอง (อนันต์ ปันอินทร์. 2534 : 11) และการทำค่านิยมให้กระจ่างใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างหลักสูตรและการสอนโดยใช้จิตใจของผู้เรียนเป็นแกนกลางสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้สอบถามความรู้สึกของตนเองในเรื่องต่าง ๆ ให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้ค่านิยมส่วนตัวของเขาและของผู้อื่น เลือกค่านิยมของตัวเองแทนที่จะให้ผู้เรียนยึดค่านิยมตามผู้อื่นหยาบให้ส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการสอนที่เป็นเรื่องข้อเท็จจริงและมโนคติมาเป็นระดับของการให้คุณค่า การตรวจสอบค่านิยมของตนเองยังคงสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาอยู่ ความเชื่อของนักการศึกษาที่สนับสนุนการทำค่านิยมให้กระจ่างเชื่อว่าค่านิยมมีลักษณะเป็นกลาง ไม่มีค่านิยมใดที่ดีแท้ตลอดไปทุกสถานการณ์ ค่านิยมเป็นตัวบ่งชี้ความเข้าใจในชีวิตของบุคคลแต่ละคนอันจะทำให้เราเข้าใจตัวเองมากขึ้น (นาคยา ปิลันธนานนท์. 2528 : 509)

อนันต์ ปันอินทร์ (2534 : 11) กล่าวถึง แนวคิดเรื่องการทำค่านิยมให้กระจ่างว่าการทำค่านิยมให้กระจ่างมุ่งที่จะใช้วิธีการคัดเลือกค่านิยมที่สามารถนำไปใช้ได้กับทุกคน ต้องการ

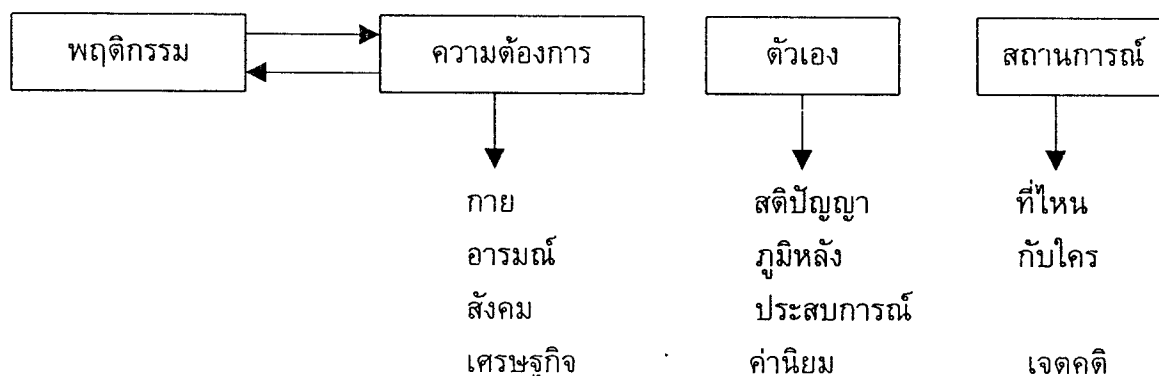
ช่วยให้บุคคลได้เกิดความกระจ่างว่าพฤติกรรมของเขาที่แสดงออกมานั้นเป็นค่านิยมที่แท้จริงของเขาหรือไม่ช่วยให้คนเราได้พิจารณาเลือกสิ่งต่างๆ ด้วยการตรวจสอบจากการกระทำของเขาเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาลาตี โหมตเชียว (2541 :14) ที่กล่าวว่าการเสริมสร้างค่านิยมเป็นการที่บุคคลมุ่งใช้วิธีคัดเลือก ค้นหาค่านิยมที่มีอยู่ในตนและนำไปใช้กับทุกคนจนเกิดเป็นความกระจ่างว่า พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นค่านิยมที่แท้จริงของตนหรือไม่

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระจ่างค่านิยม สรุปได้ว่า กระจ่างค่านิยมมีรากฐานของ ปรัชญาอัตถนิยม (Existentialism) อยู่มากโดยมองค่านิยมในลักษณะอัตนัยคือการที่บุคคลจะเห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นเลือกสรรด้วยตัวของเขาเอง เห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้วแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม โดยเชื่อว่าเมื่อทุกคนมีเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อทำค่านิยมให้กระจ่างของตนก็สามารถทำความกระจ่างในค่านิยมของผู้อื่นได้เช่นกัน และที่สุดก็ส่งผลต่อการพัฒนาค่านิยมในสังคมด้วย

2.4 พื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกระจ่างค่านิยม

การสอนแบบกระบวนการกระจ่างค่านิยม ครูผู้สอนต้องมีความพร้อมในเรื่องความรู้ความเข้าใจของกระบวนการสร้างค่านิยม ให้แก่ผู้เรียน และครูผู้สอนต้องรู้บทบาทของตนในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกและต้องปฏิบัติได้ ตลอดจนอาศัยหลักการทางด้านจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน เพื่อให้ให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนประกอบด้วย (กรมสามัญศึกษา. 2529 :104 – 107)

1. ความพร้อมของครูในด้านการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก การสอนแบบกระบวนการกระจ่างค่านิยมจะต้องเข้าใจและยอมรับการกระทำของนักเรียน ตามแนวคิดทางจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมของ จอห์น บี วัตสัน ที่ว่าพฤติกรรมทุกอย่างต้องมีสาเหตุโดยมีองค์ประกอบที่เป็นต้นตอการกระทำของคนมี 3 ประการคือ ความต้องการ สภาพภายในของตัว และสถานการณ์ดังนี้

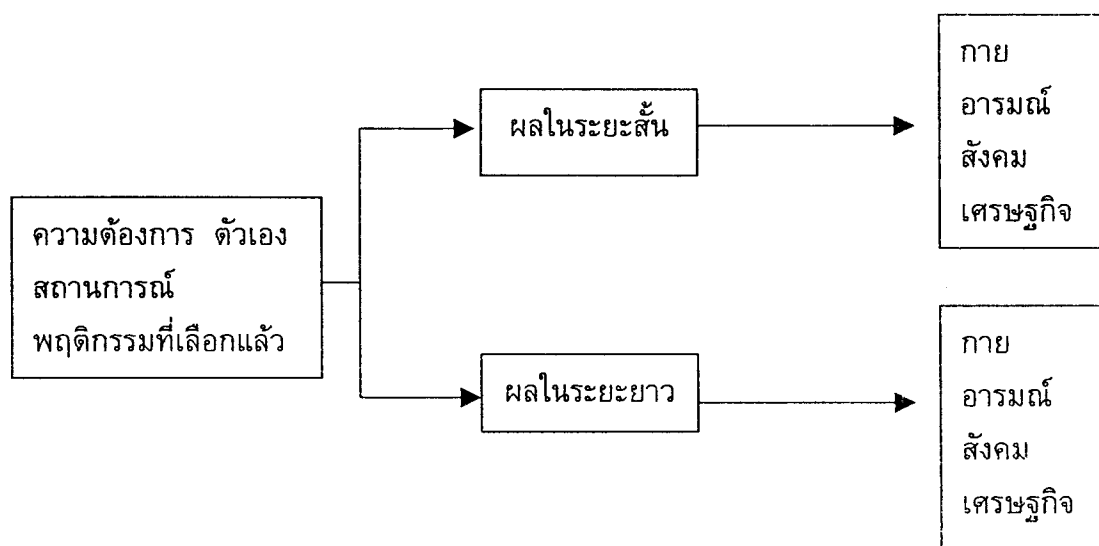

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์
ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2529 : 104

จากภาพประกอบแสดงให้เห็นองค์ประกอบต่าง ๆ แต่ละองค์ประกอบมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่ติดเทียบกับองค์ประกอบย่อยใดที่บุคคลให้ความสำคัญมากที่สุดจะเป็นตัวทำให้บุคคลตัดสินใจ

2. พฤติกรรมมีทางเลือก จากหลักการที่ว่า พฤติกรรมมีสาเหตุการแสดงออกของพฤติกรรมก็ควรแสดงได้หลายอย่างแต่ก็ควรเลือกแสดง 1 อย่างซึ่งแสดงว่าก่อนการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมนั้นควรมีโอกาสเลือกจากการกระทำหลาย ๆ ทาง

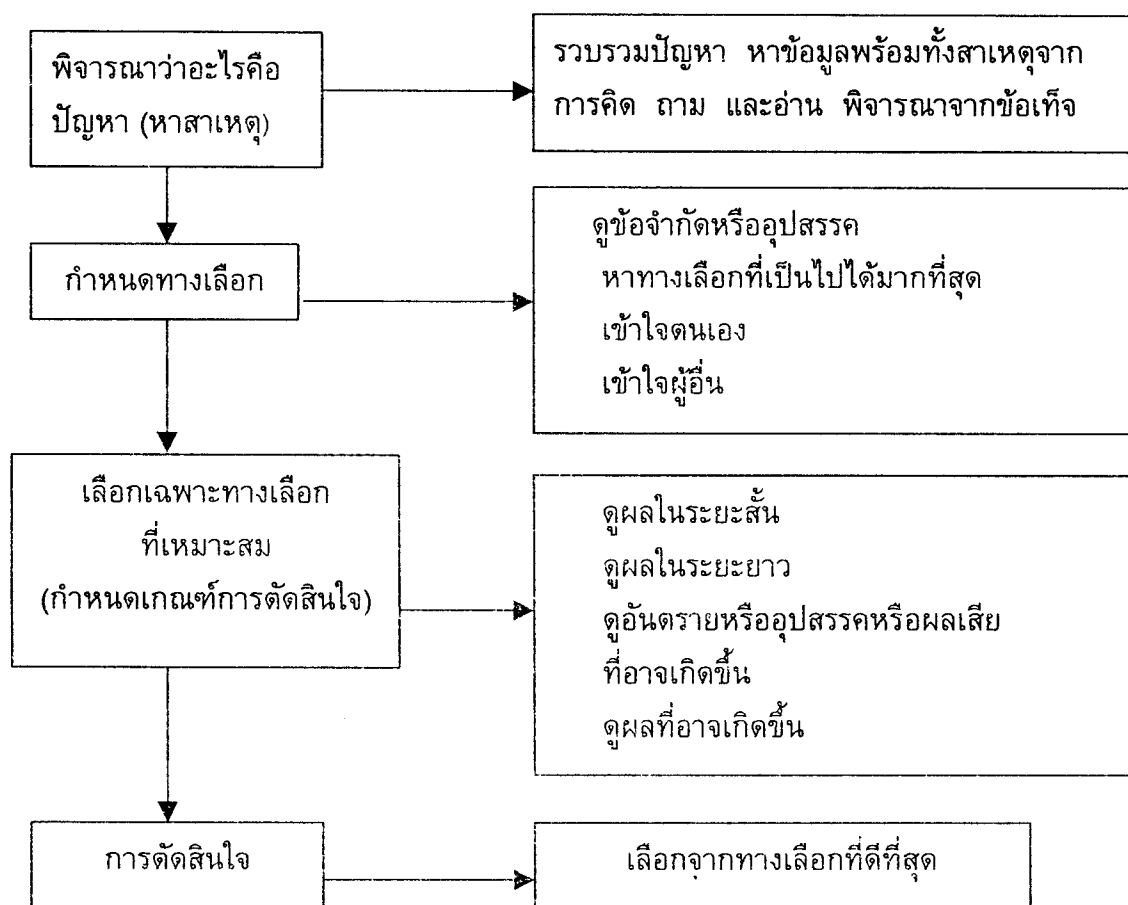
3. พฤติกรรมมีผลลัพธ์ตามลำดับขั้นตอน การกระทำทุกอย่างต้องมีผลลัพธ์เกิดขึ้นตามมามีทั้งผลในระยะสั้นและระยะยาวผลที่ควรคำนึงถึงผลทางกาย อารมณ์ สังคม และเศรษฐกิจเปรียบเทียบประโยชน์ที่จะได้รับกับส่วนรวมมากที่สุดแล้วเลือกพฤติกรรมนั้นดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงผลลัพธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์
ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2529 : 105

4. ความพร้อมของครูระหว่างทำการสอน ครูต้องทำตนให้เป็นผู้มีใจกว้างรับฟังความคิดเห็นทุกอย่างของนักเรียน ไม่ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่การจะตัดสินใจว่าการกระทำอะไรดีไม่ดีให้ใช้เหตุผลและผลลัพธ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดของนักเรียนเป็นเกณฑ์ ให้โอกาสนักเรียนได้แสดงออกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การสรุปครูสรุปจากคำตอบของนักเรียน นำสู่แนวคิดที่ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม

5. ความพร้อมในเรื่องระบบการตัดสินใจครูผู้สอนต้องพยายามสร้างบรรยากาศให้มีการตัดสินใจอย่างมีระบบ และให้ได้ฝึกตามระบบซ้ำ ๆ กันจนเคยชินเป็นนิสัย ขั้นตอนของระบบการตัดสินใจโดยเขียนเป็นแผนภูมิประกอบ 4 ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงขั้นตอนของระบบการตัดสินใจเลือกค่านิยม
ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2529 : 107

การตัดสินใจรายบุคคลมักเป็นผลมาจากประสบการณ์และค่านิยมของตนเองเพราะทุกคนมักจะตัดสินใจเลือกทางที่คิดว่าเป็นประโยชน์ที่สุดกับตัวเอง ส่วนการตัดสินใจของกลุ่มต้องมีเกณฑ์เพื่อให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์มากที่สุด

2.5 กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Values clarification)

กระบวนการกระจ่างค่านิยม เป็นกระบวนการพัฒนาค่านิยมที่ช่วยให้ได้เรียนรู้ที่จะตัดสินใจตั้งเป้าหมายและวางแผนชีวิตตลอดจนพัฒนาความคิดเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลุยส์ แรธส์ ทำการศึกษาเพื่อหาทางให้นักเรียนได้พัฒนาค่านิยมด้วยตนเองเป็นวิธีการที่ผู้สอนจะไม่เป็นผู้บรรยาย ผู้อธิบาย ผู้บอก ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เรียกว่า Facilitator คือ เป็นผู้เตรียมจัดสถานการณ์ของการเรียนรู้ไว้ก่อนเป็นแนวทางเพื่อยั่วให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจ กระบวนการกระจ่างค่านิยม ใช้หลัก 2 ประการคือ (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 54)

1. การยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนโดยไม่ขัดแย้งหรือชี้นำความเห็น และการกระทำให้ผู้เรียน (Psychological Satiety) ผู้สอนจะร่วมออกความเห็นตามความจำเป็น เป็นการใช้จิตวิทยาเสริมสร้างกำลังใจและความคิดเห็นให้ผู้เรียน

2. การใช้กระบวนการเป็นยุทธศาสตร์ (Clarifying Strategies) เพื่อให้การกระจ่างในค่านิยมด้วยการใช้คำถามนำความคิดและให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานด้วยตนเองด้วยการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของเหตุผลตลอดจนผลลัพธ์จากพฤติกรรม

2.6 ขั้นตอนการทำค่านิยมให้กระจ่าง

แรธส์ และคนอื่น ๆ (Raths.; et al. 1966 : 30) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาค่านิยมแล้วสรุปเป็นเกณฑ์หรือแนวทางในการพัฒนาค่านิยม เรียกว่า วิธีการทำค่านิยมให้กระจ่างโดยเชื่อว่า คนเราจะมีค่านิยมที่สมบูรณ์มีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ประการใหญ่ ๆ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 7 ขั้นตอน และนาตยา ปิลันธนานนท์ (2528 : 511 – 515) ได้จัดจำแนก 3 ประการใหญ่ ออกเป็นลักษณะดังนี้คือ

1. การเลือก

1.1 เลือกอย่างอิสระ

1.2 เลือกจากทางเลือกต่าง ๆ

1.3 เลือกโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น

2. เห็นคุณค่า

2.1 ชื่นชม ยินดี

2.2 ยึดมั่นอย่างเปิดเผย

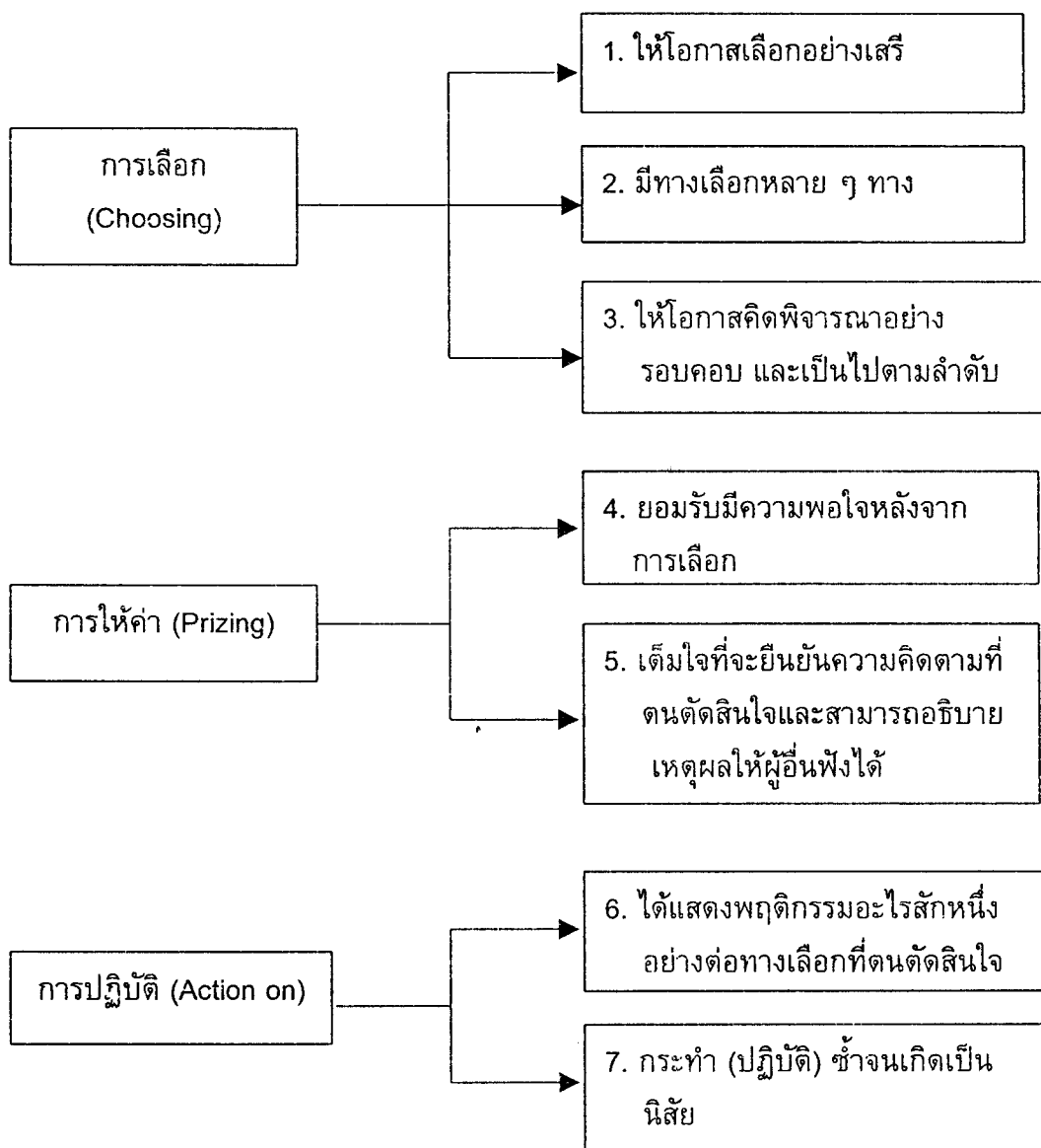
3. ปฏิบัติ

3.1 ทำตามที่เลือกและเห็นคุณค่า

3.2 ทำซ้ำ ๆ จนเป็นคุณลักษณะประจำตัว

จากกระบวนการทั้ง 3 ขั้นและจัดจำแนกเป็น 7 ขั้นตอนย่อยนั้นจะเห็นว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่รวมกันเข้าเป็นคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นั่นคือ ความคิด จิตใจ และพฤติกรรม กระบวนการใน 3 ขั้นตอนแรกในประเภทของการเลือก จำเป็นต้องอาศัยความสามารถทางปัญญาของบุคคล ใน 2 ขั้นตอนต่อมาของประเภทการเห็นคุณค่าจะเน้นในเรื่องอารมณ์

และความรู้สึก และอีก 2 ขั้นตอนสุดท้าย ในประเภทของการปฏิบัติ จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกมาภายนอกให้ปรากฏ แม้ว่าเราจะสามารถแยกความแตกต่างของส่วนประกอบเหล่านี้ได้ แต่ความเป็นจริงแล้ว องค์ประกอบเหล่านี้ไม่สามารถแบ่งแยกจากกันได้ เราเป็นใครและเราทำอย่างไรมาจากแรงผลักดันของส่วนประกอบเหล่านี้ทั้งสิ้น ซึ่งเขียนเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการเกิดค่านิยมด้วยวิธีกระจำจ่านิยม
ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2529 : 55

โดยสรุป ในหลักการของกระบวนการกระจำงค่านิยม จะดำเนินการเป็นลำดับขั้นจาก ขั้นที่ 1 สู่อันดับที่ 7 และค่านิยมจะเกิดขึ้นได้ต้องครบกระบวนการทุกขั้นตอน แต่ในการสอนเพื่อพัฒนา ค่านิยมด้วยกระบวนการนี้ในครั้งหนึ่ง ๆ ไม่จำเป็นต้องทำครบทุกกระบวนการก็ได้แต่เมื่อจบการ เรียนการสอนแล้วจะต้องให้นักเรียนได้ฝึกตรวจสอบค่านิยมของเขาครบทุกขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. เลือกอย่างอิสระ ค่านิยมจะเป็นผลลัพธ์จากการที่บุคคลได้มีการเลือกจากทางเลือก อย่างอิสระ โดยไม่มีการชักจูง บังคับ ชูเชิญจากผู้อื่น สังคมหรือสิ่งแวดล้อมดังนั้นค่านิยมต้อง เป็นการตัดสินใจเลือกอย่างอิสระด้วยตนเอง

2. เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง การเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง เป็นการ เลือกแนวปฏิบัติด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลหนึ่งทางเลือก ถ้าไม่มีตัวเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง ความคิดก็จะไม่เกิดขึ้นและค่านิยมก็ไม่สามารถบังเกิดผล

3. คิดพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก ค่านิยมต้องได้รับการเลือกที่ บุคคลต้องพิจารณาและตระหนักในผลที่จะเกิดขึ้นจากทางเลือกแต่ละทาง

4. ชื่นชมมีความสุขกับทางเลือก เมื่อบุคคลมีค่านิยมบางสิ่งบางอย่างในทางบวก นั่นคือ มีความรู้สึกในแง่ดีเห็นคุณค่าชื่นชมยึดมั่นมีความสุขและยอมรับกับค่านิยมที่เขาเลือกนั้นและ สามารถนำไปเป็นแนวทางของชีวิตได้ด้วย

5. ยืนยันทางเลือกต่อสาธารณะอย่างเปิดเผย เมื่อบุคคลเลือกบางสิ่งบางอย่างอย่าง อิสระ พิจารณาทางเลือกหลาย ๆ ทางจนเกิดความภูมิใจกับทางเลือกและตั้งใจที่ได้มีส่วนร่วมทาง เลือกนั้น จนทำให้บุคคลอยากที่จะยืนยันในค่านิยมต่อสาธารณะ ซึ่งโดยหลักการแล้วค่านิยมที่ สมบูรณ์ทำให้บุคคลจะยอมทำเพื่อค่านิยมนั้น

6. มีการกระทำต่อทางเลือก หรือกระทำตามที่เลือก เมื่อบุคคลมีค่านิยม ซึ่งค่านิยม สามารถเป็นเกณฑ์ของชีวิต ทำให้บุคคลมีการบำรุงรักษาค่านิยมของเขาไว้และจะใช้เวลาในการ ปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างกับค่านิยมของเขา ดังนั้นสิ่งที่บุคคลกระทำจะสะท้อนให้เห็นค่านิยมโดยการ ปฏิบัติ เช่น อนุรักษ์รักษาประเพณีอันดีงามของไทย เพราะมีค่านิยมในความเป็นไทย

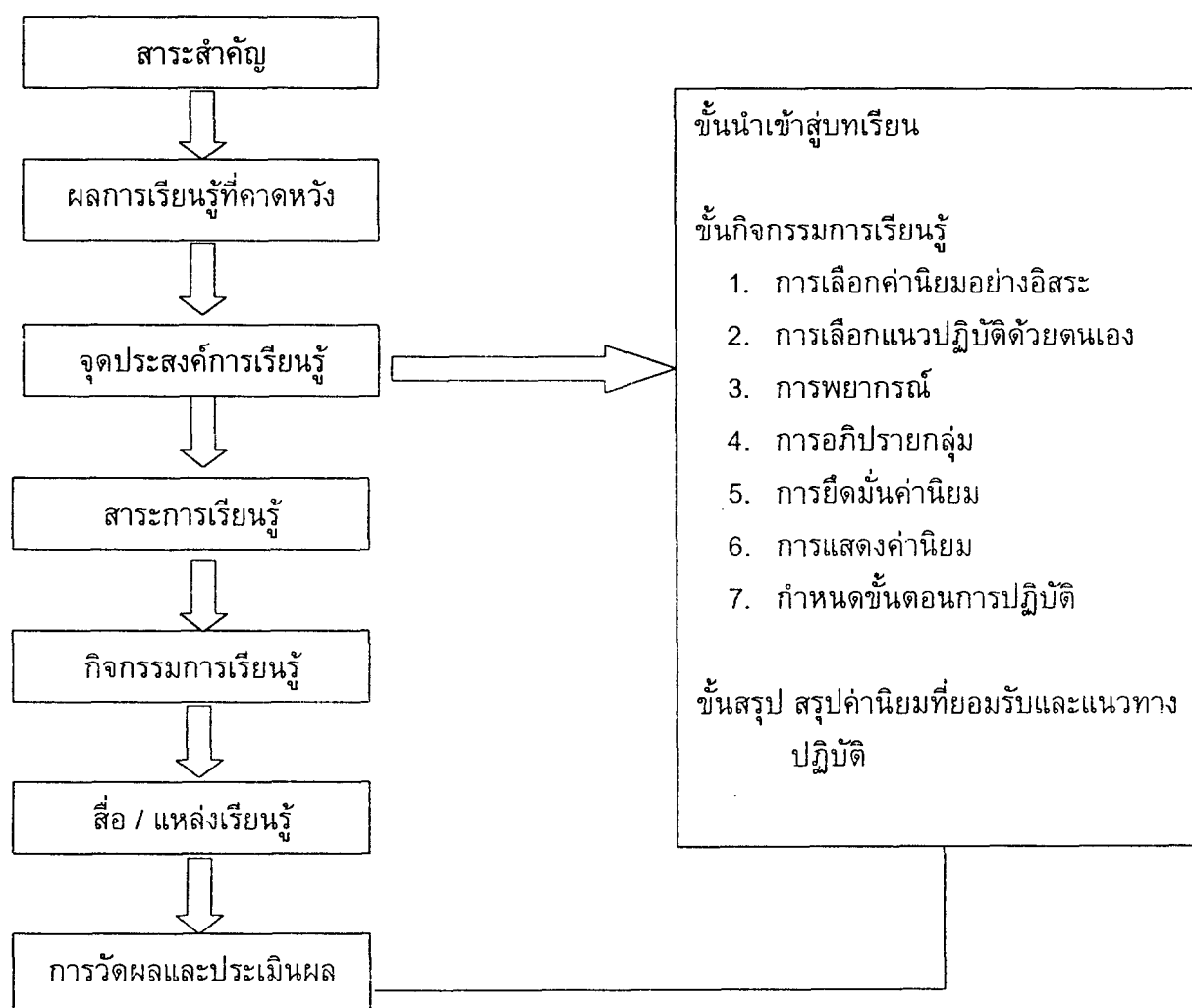
7. การกระทำซ้ำ ๆ จนเป็นแบบแผนของชีวิต ค่านิยมที่ยึดถือจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล ความแตกต่างของเวลา ค่านิยมจะได้รับการกระทำบ่อย ๆ ครั้งจนกลายเป็นแบบแผนของชีวิต เช่น การแต่งกาย การคบเพื่อน การเลือกคู่ครอง การเลือกอาชีพ เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ค่านิยมจะพัฒนามาจากความสัมพันธ์ของความคิด จิตใจ อารมณ์และ การกระทำของมนุษย์ หากบุคคลได้พัฒนาครบตามกระบวนการและผสมผสานกันอย่างดีก็เชื่อ

ได้ว่า ค่านิยมจะมีส่วนช่วยเพิ่มพูนศักยภาพของการเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

2.7 การสอนโดยกระบวนการกระจำงค่านิยม

จากขั้นตอนการจำงค่านิยมตามแนวคิดของ หลุยส์ แรธส์ และคนอื่นๆ (Raths. et al. 1966 : 30) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ โดยกระบวนการกระจำงค่านิยมได้ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แสดงขั้นตอนการสอนโดยกระบวนการกระจำงค่านิยม

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบกระบวนการกระจำงค่านิยม

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

ศิริพร ชีพประกิจ (2533 : 72 – 73) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการกระจำงค่านิยมกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 40 คน โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติการพัฒนาค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 12 ชุด ผลการวิจัยพบว่าหลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการ กระจำงค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกระจำงค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมแต่ละด้าน สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อนันต์ ปันอินทร์ (2534 : 75 – 82) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับการพัฒนาค่านิยม วิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการกระจำงค่านิยมและการสอนตามคู่มือครูกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้กระบวนการกระจำงค่านิยมกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีระดับการพัฒนาค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้หลังการทดลองพบว่าระดับการพัฒนาค่านิยมสูงกว่าก่อนการทดลอง

นาคน้อย บุตรประเสริฐ (2538 : 118 – 124) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการรู้จักตนเองด้านจริยธรรม ด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจำงและการสอนตามคู่มือครูกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการทำค่านิยมให้กระจำงกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้หลังการทดลองยังพบว่า การรู้จักตนเองด้านจริยธรรมสูงกว่าการทดลอง

มาลาดี โหมดเขียว (2541 : 83 – 84) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบกระบวนการสร้างเสริมค่านิยมกับการสอนตามคู่มือครูกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยการสอนแบบกระบวนการสร้างเสริมค่านิยม กับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฟิตแพทริก (Fitzpatrick. 1975 : 1994 – A) ได้นำกระบวนการกระจำจ่านิยมของ แรธส์ มาศึกษาผลที่มีต่อความคิดรวบยอดแห่งตน บุคลิกภาพและความสามารถทางการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 527 คน ในรัฐ วอชิงตัน ดี.ซี. จำนวน 24 โรงเรียน จัดแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ในกลุ่มทดลองทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการใช้กระบวนการกระจำจ่านิยมเป็นเวลา 16 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมงเป็นเวลา 16 สัปดาห์ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมในการควบคุม 1.9 และประสพการณ์ของครูผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความคิดรวบยอดแห่งตน ความสามารถในการปรับตัวด้านบุคลิกภาพและความสามารถทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม

กูเซียด (คณะกรรมการข้าราชการครู. 2530 : 22 ; อ้างอิงจาก Guziak. .n.d.) ได้ทำการวิจัยกับนักเรียนเกรด 5 จำนวน 4 ห้องเรียนโดยใช้กลุ่มควบคุมจำนวน 55 คน เรียนดนตรีเป็นเวลา 8 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มทดลองจำนวน 51 คน เรียนด้วยกระบวนการกระจำจ่านิยมจำนวน 8 คาบ เช่นเดียวกัน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความคิดรวบยอดแห่งตน สูงกว่ากลุ่มควบคุม และกระบวนการกระจำจ่านิยมมีส่วนทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางบวก แม้ว่าจะผ่านการทดลองมาหลายสัปดาห์แล้ว ก็ตาม

ลอควูด (สจวร์ต โค้วตระกูล. 2533 : 275 – 276 ; อ้างอิงจาก Lockwood. 1978) ได้วิเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับ การใช้กระบวนการกระจำจ่านิยมของโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า ผลการวิจัยไม่ได้ยืนยันว่ากระบวนการกระจำจ่านิยมมีผลต่อนักเรียนรวมทั้งมิติทัศนคติการรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและการปรับตัว อย่างไรก็ตามจากการศึกษาหาความรู้ของครูและการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนโดยการสังเกต ปรากฏว่าการใช้กระบวนการกระจำจ่านิยมทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในห้องเรียน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า การนำกระบวนการกระจำจ่านิยมมาใช้กับนักเรียนแล้วส่งผลเชิงบวก ดังนั้นการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมความเป็นไทยโดยกระบวนการดังกล่าวให้แก่นักเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย

3.1 ความหมายและความสำคัญของความเป็นไทย

วีระ อำพันสุข (2526 : 60) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทยว่า หมายถึง ผลรวมขององค์ประกอบ 4 อย่าง ที่แสดงถึงลักษณะเด่นของไทยคือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรม

พิริยะ ไกรฤกษ์ (2529 : 1) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทย คือ การแสดงค่านิยมของคนในชาติโดยทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ตนเองและผู้อื่น โดยมีแรงบันดาลใจ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและความรู้ความจำเป็น เพราะฉะนั้นความเป็นไทยจึงสะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนไทย ที่ไม่มีการหยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อความอยู่รอดในปัจจุบันสังคมไทยได้แบ่งแยกออกอย่างเห็นได้ชัดระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2541 : 6) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทยว่า หมายถึง การเห็นคุณค่า ภาควุฒิใจและสำนึกในความเป็นไทยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองพร้อมที่จะปฏิบัติ ปกป้องและสืบทอด อีกทั้งเทิดทูนสถาบันชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์

จากความหมายของความเป็นไทยอาจสรุปได้ว่า ความเป็นไทยหมายถึง การเห็นคุณค่า ภาควุฒิใจและสำนึกในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของตนเองพร้อมที่จะปฏิบัติปกป้อง และสืบทอดให้แก่ลูกหลานไทยต่อไป

มีคนเป็นจำนวนมากคิดว่าตนเองมีความเข้าใจ ความเป็นไทย อย่างถ่องแท้ลึกซึ้งในขณะเดียวกันมีคนอีกไม่น้อยที่เข้าใจความหมายของ ความเป็นไทย ไปอีกแนวหนึ่ง ซึ่งไม่มีใครตัดสินชี้ชัดลงไปได้ว่าความเข้าใจของใครถูกต้องที่สุด ความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของ ความเป็นไทย นับว่ามีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นพื้นฐานแห่งความคิดและเป็นหลักของการดำรงชีวิต ทั้งยังป้องกันไม่ให้ความคิดของตนเองสวนทางกับพฤติกรรมที่ตนก่อ อันจะมีผลดีแก่ตนเองส่วนรวมและมีความหมายต่อการดำรงความเป็นไทยอีกกรณีหนึ่งด้วย โดยความเป็นจริงคนไทยย่อมมีความผูกพันกับความเป็นไทย แต่ระดับของความผูกพันนั้นยากที่จะวัดกันให้เที่ยงแท้แน่นอนได้ เพราะขึ้นอยู่กับจิตใจของแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน ความผูกพันของคนไทยต่างเพศต่างวัยกับความเป็นไทยจึงแตกต่างกันเป็นธรรมดา การจะโน้มน้าวจิตใจให้คนไทยทั้งปวงมีความผูกพันกับความเป็นไทยให้แน่นแฟ้นลึกซึ้งเป็นงานยากไม่น้อย แต่การให้การศึกษาแก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยให้มีความสำนึกในความเป็นไทย ก็ควรถือเป็นเรื่องสำคัญและเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียนที่ต้องเร่งรัดปฏิบัติดำเนินการให้นักเรียนซาบซึ้งในความเป็นไทยให้มากที่สุด (วีระ อัมพันธุ์ . 2526 : 237)

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2541 : 4) ได้เน้นถึงความสำคัญของความเป็นไทย ดังนี้ “การศึกษาไทยในแนวใหม่ต้องมุ่งพัฒนาบุคคลและสังคมควบคู่กันไปโดยเน้นคุณภาพของมนุษย์ในด้านความเจริญทางร่างกาย จิตใจและปัญญา มุ่งสร้างเอกลักษณ์ของชาติ เสริมสร้างให้บุคคลมีความสำนึกในความเป็นไทย ร่วมกันรักและธำรงความเป็นไทยไว้ ให้บุคคลมีความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีศรัทธาในศาสนา รู้จักหน้าที่และสิทธิ รู้จักปกครองตนเองและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข”

การสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีความผูกพันกับความเป็นไทย จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยพร้อมใจกันส่งเสริมสนับสนุน และวิธีที่ดีที่นำไปปฏิบัติพร้อม ๆ กันไปก็คือ ผู้ใหญ่ต้องเป็นผู้นำที่แสดงออกซึ่งความผูกพันกับความเป็นไทยด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบให้เป็นแบบฉบับของเยาวชนอย่างสม่ำเสมอตลอดไป

3.2 ลักษณะที่แสดงความเป็นไทย

ปัญหาในการขาดความรู้และความสำนึกในความเป็นไทยของเยาวชน อิทธิพลของแนวคิดรูปแบบการดำเนินชีวิตและลักษณะการศึกษาจากต่างประเทศได้เข้ามาปะปนอยู่ในวัฒนธรรมไทย ทำให้เยาวชนขาดพื้นฐานความรู้ในเรื่องคุณค่าของความเป็นไทยอันแท้จริง ขาดความกระตือรือร้นและความเสียสละที่จะช่วยกันธำรงความเป็นไทยให้สืบเนื่องต่อไป วีระ อัมพันธุ์ (2526 : 61 – 96) ได้กล่าวถึงลักษณะที่แสดงความเป็นไทยดังต่อไปนี้

1. เพลง ได้แก่ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี เรามีเพลง 2 เพลงนี้ไว้ให้คนไทยร้อง และแสดงความเคารพ
2. ความเป็นอิสระ เสรี คือ ดำรงเอกราชในทุกด้านโดยไม่อยู่ในอำนาจการบังคับบัญชาของชาติใด
3. พระราชพิธี เราวัดความเป็นไทยได้อีกทางหนึ่ง เพราะเรามีพระราชพิธีซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของคนไทยเราเองและเป็นที่ยอมรับชื่นชมชื่นของชาวต่างประเทศ เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พระราชพิธีพืชมงคล พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นต้น
4. พิธีกรรม ที่แสดงถึงความเป็นไทยที่เห็นว่า สำคัญได้แก่ พิธีบวช พิธีแต่งงาน และพิธีทำบุญศพ
5. ศิลปะประจำชาติ มีหลายสาขา เช่น นาฏศิลป์ซึ่งเป็นศิลปะประเภทสวयงามด้วยบทรำร่า และเครื่องประดับแพรวพราว ยังมีศิลปะประจำชาติอีกอย่างคือ ศิลปะการต่อสู้ ได้แก่ มวยไทย ฟันดาบ และกระบี่กระบอง ศิลปะที่ให้ความรู้ลึกซึ้งซึ่งประทับใจในความไพเราะ เช่น ดนตรีไทย ศิลปะประเภทงานฝีมือ เช่น การแกะสลักไม้ หิน และเครื่องเงิน ศิลปะประจำชาติเหล่านี้แสดงความเป็นไทยให้เห็นอย่างชัดเจน ควรช่วยกันรักษา และบำรุงไว้ให้เป็นศักดิ์ศรีโดยเผยแพร่ให้ชาวต่างชาติมีโอกาสได้รู้จักประเทศไทย จากการชมศิลปะประจำชาติของเรา
6. ชีวิตจิตใจของคนไทย ลักษณะเด่นของคนไทยที่แสดงออกคือ สามัคคีกันพยายามที่บ้านเมืองคับขัน รักสงบ รักความเป็นอิสระ มีความอดกลั้น ต้อนรับขับสู้ด้วยอัธยาศัยไมตรี มีความกตัญญูกตเวที เล็งเห็นการณ์ไกล รู้จักใช้วิธีการประสานประโยชน์ และให้อภัย
7. การรักษาประเพณี คนไทยมีความภาคภูมิใจในประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดมาแต่

โบราณ เช่น ประเพณีเดือน 11 ประเพณีเดือน 12 ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น

กรมศิลปากร ท้องถิ่น และคณะ (2544 :100 – 11) ได้กล่าวถึง ลักษณะทั่วไปของสังคมไทยอย่างกว้าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะนิสัยของคนไทย

แม้ว่าอิทธิพลของเทคโนโลยีจากตะวันตกจะแพร่เข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนไทยให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง แต่คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังรักษาเอกลักษณ์ของตนเองเอาไว้ เช่น ความรักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ รักความเป็นอิสระ ยึดถือความกตัญญู การเคารพผู้อาวุโส มีจิตใจร่าเริง และความมีใจกว้าง ถึงแม้ในปัจจุบันลักษณะนิสัยบางอย่างจะเป็นจริงน้อยลง เนื่องจากการปรับตัวทางเศรษฐกิจ แต่โดยทั่วไปคนไทยส่วนใหญ่ยังมีลักษณะนี้อยู่มาก

2. ศิลปวัฒนธรรมไทย

ชาติไทยเป็นชาติที่เก่าแก่มากมีศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองมาตั้งแต่โบราณไม่ว่าจะเป็นภาษา วรรณคดี ศิลปวัตถุ ดนตรี อาหารการกิน ธรรมเนียมการแสดง ความเคารพ อย่างไรก็ตามคนไทยก็ยังยอมรับเอาศิลปวัฒนธรรมของชนชาติอื่นเข้ามาไว้ด้วย โดยเราดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ทำให้ศิลปวัฒนธรรมที่เราเอามาจากชาติอื่น กลายเป็นศิลปวัฒนธรรมของชนชาติไทยไป ถึงแม้จะมีเค้าเดิมอยู่บ้างแต่ก็ไม่เหมือนของ เดิมเลยทีเดียว ดังเช่น พระพุทธศาสนา ภาษา วรรณคดี สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ วิธีการดำเนินชีวิต เป็นต้น

3. ประเพณีไทย

ประเพณีของไทยส่วนใหญ่มิที่มาจากคำสอน หรือความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และสภาพภูมิประเทศของไทยก็มีส่วนกำหนดรูปแบบของประเพณีด้วย จึงทำให้ประเพณีไทยมีหลายรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสังคมไทยในแต่ละยุคสมัย ประเพณีไทย จึงแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

3.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนอกจากญาติมิตร เช่น ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด ประเพณีบวช ประเพณีแต่งงาน ประเพณีงานศพ เป็นต้น

3.2 ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล คือประเพณีที่เกี่ยวกับบุคคลทั่วไปในชาติมาทำร่วมกัน ส่วนใหญ่มักทำคล้ายคลึงกันทั้งประเทศ ได้แก่ ประเพณีทำบุญขึ้นปีใหม่ ประเพณีทำบุญตรุษ ประเพณีทำบุญสงกรานต์ ประเพณีทำบุญวันสารท ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

3.3 ประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา คนไทยกว่าร้อยละ 90 นับถือพระพุทธศาสนาเป็นเวลานานหลายร้อยปีมาแล้ว พระพุทธศาสนาจึงเป็นบ่อเกิดของประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางศาสนาดังต่อไปนี้ ประเพณีวันเข้าพรรษา ประเพณีวันออกพรรษา ประเพณี

วันวิสาขบูชา ประเพณีวันมาฆบูชา เป็นต้น

3.4 ประเพณีทางราชการ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

3.4.1 ราชพิธี เป็นพิธีหลวงสำหรับพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะจัดขึ้นประจำตามประเพณีที่มีมาแต่โบราณ และในวาระพิเศษตามที่กระทรวงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชพิธีที่สำคัญ ได้แก่ พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น

3.4.2 รัฐพิธี เป็นพิธีที่รัฐบาลหรือทางราชการเป็นผู้จัดทำ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นองค์ประธานในพิธี รัฐพิธีที่สำคัญ ได้แก่ พิธีพืชมงคลแรกนาขวัญ พิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ดังนั้นความเป็นไทยที่กล่าวมานี้ เป็นสิ่งที่ประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นลักษณะที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยให้ปรากฏแก่สายตาชาวโลก สมควรที่คนรุ่นหลังจะช่วยกันรักษาและปรับปรุงให้อยู่คู่กับประเทศไทยตลอดไป

3.3 หลักประกันความเป็นไทย

เมื่อประเมินสถานการณ์ของประเทศ อย่างละเอียดแล้วควรจะเสริมสร้างหลักประกันในความเป็นไทยเพื่อให้คนในชาติ มีความรักในความเป็นไทยดังที่ วีระ อำพันสุข (2521 : 120) ได้ให้หลักประกันความเป็นไทย 12 ข้อ ดังนี้

1. ความรักชาติของคนไทย
2. บทบาทของพระสงฆ์
3. ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์
4. การรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมไทย
5. ความมั่นคงของสถาบันครอบครัว
6. ความยุติธรรมในสังคม
7. ความเข้มแข็งของกองทัพไทย
8. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
9. ความก้าวหน้าทางการศึกษา
10. ความมั่นคงทางการเมือง
11. คุณภาพและพฤติกรรมของคนไทยรุ่นใหม่ และ
12. การท่องเที่ยวศึกษาภายในประเทศ

สรุป หลักประกันในความเป็นไทยเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่เยาวชนของชาติได้รับทราบ เพราะว่าคุณภาพและพฤติกรรมของคนไทยรุ่นใหม่ ที่ได้รับอารยธรรมจากต่างประเทศ จะไม่มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นครูมองเห็นความสำคัญในข้อนี้ จึงทำการศึกษา

วิจัยถึงค่านิยมในความเป็นไทย เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักสภาพบ้านเมือง วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย ที่เป็นจริง สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่เยาวชน ดังที่ สด กุระโรหิต (2526 : 124) กล่าวไว้ในหนังสือความเป็นไทยว่า “เรื่องการเรียนรู้จักบ้านเมืองของตัวเองเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของการสร้างรากฐานแห่งความรู้สึกในเรื่องราวชาติ การที่เราจะรักอะไรได้ลึกซึ้งและยืนยาว เราต้องรู้จักสิ่งที่เราจะรักเสียก่อน เราจะรักโดยไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นนั้นย่อมทำได้ยากและมันจะรักได้ก็เป็นเพียงรักด้วยอารมณ์เท่านั้น ไม่ใช่รักด้วยเหตุผล การโฆษณาอย่างใจด้วยเพลงกิตติ ด้วยละครกิตติ อาจจะก่อให้เกิดอารมณ์รักชาติได้เหมือนกัน แต่เป็นไปโดยผิวเผินไม่แนแน่นเท่ากับการที่เราจะพยายามบอกว่าแผ่นดินของเราอยู่ที่ไหนบ้าง เป็นอย่างไรมีอะไรควรระวังรักษาและหวงแหน ”

3.4 บทบาทของนักเรียนในการธำรงความเป็นไทย

นักเรียนทุกคนและทุกระดับชั้นมีบทบาทที่จะธำรงความเป็นไทยได้ดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนโดยสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้มีประสบการณ์และมีความประพฤติดีจะได้เป็นพลเมืองดีตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อสนองตอบความปรารถนาดีของบิดามารดา และตอบสนองความต้องการของสังคม
2. สนับสนุนการบริหารโรงเรียนโดยให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบและ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่แสดง ปฏิกริยาใด ๆ ให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สถานศึกษา หากประสงค์จะเสนอข้อเรียกร้องอย่างหนึ่งอย่างใดก็พึงควรกระทำโดยสันติวิธี
3. สนับสนุนการบริหารโรงเรียนโดยให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบและ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่แสดง ปฏิกริยาใด ๆ ให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สถานศึกษา หากประสงค์จะเสนอข้อเรียกร้องอย่างหนึ่งอย่างใดก็พึงควรกระทำโดยสันติวิธี
4. ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างของเด็กไทยทั่วไปที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น การแต่งกาย การใช้จ่ายในชีวิตอย่างประหยัด ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นอบายมุข ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา และดำเนินชีวิตในกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม
5. ให้บริการแก่สังคมตามความเหมาะสม เช่น ลูกเสือเนตรนารีบริการด้านความปลอดภัยแก่ ประชาชนในการเดินข้ามถนน เป็นสมาชิกขององค์การกุศลต่าง ๆ ที่สามารถจะช่วยบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลต่าง ๆ ได้
6. แสดงพลังบริสุทธิ์สนับสนุนนโยบายสำคัญของรัฐบาล ด้วยความเห็นดีเห็นชอบและความสมัครใจของตนเองคือ การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทย

4.1 ความหมายของค่านิยมความเป็นไทย

ประพัฒน์ ดรีณรงค์ (2525 : 10) ได้กล่าวถึง ค่านิยมความเป็นไทยว่า การที่คนไทย นิยมชมชอบในความเป็นไทยของตน สนับสนุนส่งเสริมคนไทย และชาติไทยอันเป็นวัฒนธรรม ส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความกลมเกลียวของคนไทย ที่พึงมีค่านิยมในความเป็นไทย เช่น รัก และนับถือ คนไทยด้วยกัน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามคนไทย ไม่เห็นชาติอื่นดีกว่าชาติไทย นิยมนับถือหลัก ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย เห็นคุณค่าในสิ่งประดิษฐ์และซื้อสินค้าไทย

ประสงค์ สุ่นศิริ (2525 : 49) ได้กล่าวถึง ค่านิยมความเป็นไทยว่า มีความหมาย กว้างขวาง ครอบคลุมในสินค้าและบริการ ตลอดจนค่านิยมในศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี

จันทร์ทัศน์ เพ็ญธิดา (2529 : 1 – 3) ให้ความหมาย ค่านิยมความเป็นไทยที่เป็น ลักษณะของความรู้สึก ได้แก่ ความชื่นชอบ ความศรัทธาในเอกลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะของ ชาติไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยได้แก่ ภาษาพูด ศิลป ขนบธรรมเนียมประเพณีจิตใจหรือ คุณธรรมแบบไทย

กรมสามัญศึกษา (2529 : 59) ให้ความหมายค่านิยมความเป็นไทยที่เป็นนามธรรม และรูปธรรมคือ ความรักไทย ภาคภูมิใจในความเป็นไทยไม่ว่าจะเป็น วัตถุ บุคคล ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามมีความผูกพันห่วงหาอาวรณ์มุ่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและ ความมั่นคงของประเทศ

จากความหมายของค่านิยมความเป็นไทยสรุปได้ว่า ค่านิยมความเป็นไทยหมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้ม ที่จะแสดงพฤติกรรมความเป็นไทย โดยมองเห็นคุณค่าของภาษา ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทย

4.2 ความเป็นมาของค่านิยมความเป็นไทย

ประพัฒน์ ดรีณรงค์ (2525 : 9) กล่าวว่า วัฒนธรรมของปวงชนชาวไทยที่ต้องปฏิบัติ ให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรของทางราชการครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช 2483 ซึ่งมีข้อความว่า “วัฒนธรรมซึ่งประชาชนชาวไทยจะต้องปฏิบัติตาม ให้กำหนดตามพระราชกฤษฎีกาไว้ดังนี้”

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยา และมารยาท ในที่สาธารณะ หรือที่ปรากฏแก่ สาธารณชน
2. ความมีสมรรถภาพและมารยาทเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานอาชีพ
3. ค่านิยมความเป็นไทย

ในเรื่องค่านิยมความเป็นไทย ตามหลักฐานที่ปรากฏเป็นคำสั้น ๆ ไม่มีความหมาย

จนกระทั่ง สภาวัฒนธรรมแห่งชาติได้ตั้งสำนักวัฒนธรรมทางจิตใจขึ้นจึงมีคำอธิบายเรื่องค่านิยมความเป็นไทยไว้ในเรื่อง “หลักการปลูกฝังความดี” ว่า ค่านิยมความเป็นไทย คือ การที่คนไทยนิยมชมชอบในความเป็นไทยของตน สนับสนุน และส่งเสริมคนไทย และชาติไทยอันเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ คนไทยสามารถแสดงค่านิยมความเป็นไทยได้ดังนี้

1. ค่านิยมในเชื้อชาติ ได้แก่ การรักและนับถือคนไทยด้วยกันและชาติไทย ไม่ดูหมิ่นคนไทย และชาติไทย
2. ค่านิยมในขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ค่านิยมในการถือหลักปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย
3. ค่านิยมในสิ่งประดิษฐ์ คือ ค่านิยมที่ใช้ของที่คนไทยทำหรือทำในเมืองไทยซื้อ และใช้ของไทย

ในสมัยจอมพล ป. พิบูลย์สงครามได้มีระเบียบในการสร้างค่านิยมความเป็นไทยไว้ดังนี้ ให้คนไทยบริโภคอาหารอันปรุงจากวัสดุในเมืองไทย ให้คนไทยแต่งกายที่มีวัตถุที่มีถิ่นกำเนิดในเมืองไทยพร้อมกับช่วยกันสนับสนุนงานอาชีพ การเกษตร พาณิชยกรรมและวิชาชีพของคนไทยด้วยกันเอง

ดังนั้นค่านิยมความเป็นไทยถือเป็นอุดมการณ์อย่างหนึ่งของคนไทยที่ควรส่งเสริมอย่างยิ่ง เพราะเป็นหนทางที่จะช่วยแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย นอกจากนี้ ค่านิยมความเป็นไทยยังเป็นทางต่อต้านอารยธรรมตะวันตก ที่ไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย ซึ่งกำลังหลั่งไหลเข้ามาครอบงำเยาวชนไทยอย่างมาก ถ้าหากปล่อยให้อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกแพร่หลายมากขึ้น เยาวชนจะขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดวินัยที่ดี และขาดสำนึกในความเป็นไทยจะเห็นได้ว่า ค่านิยมความเป็นไทยเป็นสิ่งสำคัญที่คนไทยทุกคนจะต้องปฏิบัติตั้งแต่เด็ก

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทย

ชฎาพร พัชรฐะฐี (2522 : 80 – 81) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ในเรื่องการรักอิสระ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย การเคารพพระบอวสุ การถือพรคถือพวก การตรงต่อเวลา การประหยัด ค่านิยมความเป็นไทย การบำเพ็ญประโยชน์ และการพึ่งตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 48.39 มีความเห็นด้วยกับค่านิยมความเป็นไทย

กมล รอดคล้าย (2526 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ควรจะมีการส่งเสริมให้มีการฝึกมารยาทและการปฏิบัติตนในสังคมให้แก่นักเรียน

วิบูลย์ กระจางแจ้ง (2529 : 93 – 94) ศึกษาพฤติกรรมในการบริหารงานของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสามารถบริหารงานการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนส่วนหนึ่งไม่มีความคิดเห็นต่อค่านิยมความเป็นไทย ครูมีความคิดเห็นให้มีการฝึกมารยาท ให้แก่นักเรียน ผู้บริหารต้องการให้มีการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทย ผู้วิจัยคิดว่า น่าจะสร้างค่านิยมความเป็นไทยให้เกิดแก่นักเรียนทุกคน โดยครูควรมีวิธีการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาค่านิยมความเป็นไทย โดยทำการศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่านิยมความเป็นไทย โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระจำค่านิยม

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.1 ความหมายของสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สวัสดี สุวรรณอักษร (2534) ให้ความหมายว่า สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่มุ่งในการเตรียม หรือพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี หรือสมาชิกที่ดีของสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

เผด็จ กุลประดิษฐ์ (2540) ได้ให้ความหมาย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่า เป็นกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน ตลอดจนการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้อย่างมีความสุข

เอ็ดวิน เฟนตัน (Edwin Fenton. 1967) ได้ให้ความหมายว่า กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ กิจกรรมการเมืองทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์

จากความหมายของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสรุปว่า กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม จึงเน้นหนักให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสม

5.2 ความสำคัญของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยสร้างคน พัฒนาคน ให้มีความรับผิดชอบมีจิตสำนึกที่ต้งามมีเหตุมีผล และตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมี

ความภูมิใจในความเป็นไทย (เผด็จ กุลประดิษฐ์. 2540 : 10) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีแนวคิด และเป้าหมาย เพื่อพัฒนาหรือสร้างพลเมืองดีของสังคม ซึ่งจะต้องประกอบด้วย คุณสมบัติที่สอดคล้องกับความต้องการเป้าหมาย อุดมการณ์ของสังคมนั้น ๆ สำหรับประเทศไทยมี อุดมการณ์ และวัฒนธรรมเฉพาะของเรา มีปัญหาและความต้องการที่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย สังคมศึกษาจึงต้องสนองตอบในการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน (ลาวัญญ์ วิทยาวุฒิกุล. 2533 : 8) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความสำคัญในด้านพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี มีเหตุผลด้วยกุศลจิต คิดสร้างสรรค์ มั่นในคุณธรรม นำความรู้เพื่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุข โดยใช้เทคนิค วิทยาการ จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มาปรับใช้ในการดำรงชีวิตให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ และสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2544 : 3)

5.3 ขอบข่ายของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ในการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีหน้าที่พัฒนาหลักสูตร จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของขอบข่าย เพื่อให้การจัดสาระที่จะเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นลำดับ ตามกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) มุ่งให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้เรียนเรื่องราวความเป็นไปในโลก จากการศึกษาประเทศไทยของตนเอง เปรียบเทียบกับการศึกษาความเป็นไปของประเทศต่าง ๆ ในซีกโลกตะวันออกเพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมโลกเดียวกันที่ต้องพึ่งพากัน และควรได้ขยายประสบการณ์ต่อไปยังซีกโลกตะวันตก เพื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยและซีกโลกตะวันออก การศึกษาภูมิศาสตร์ในโลกในช่วงชั้นนี้ พร้อม ๆ กับการศึกษาประเทศไทย ได้แก่ การศึกษาภูมิภาค ในเอเชีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ค่านิยม ศาสนา และจริยธรรม (กรมวิชาการ. 2544 : 252) บุปผา คุมนานนท์ (2525) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่า สาระสังคมเป็นศาสตร์ใด ๆ ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังจะช่วยสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสม และช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ก็ย่อมจะนำมาปรับปรุงดัดแปลงเป็นสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ทั้งสิ้น ฉะนั้นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจึงอาจมีเนื้อหาวิชา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ จิตวิทยา จริยศาสตร์ ปรัชญารวม อยู่ด้วยทั้งสิ้นมิได้หมายถึง แต่เฉพาะเนื้อหาวิชา ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรมดังที่เข้าใจกันอยู่ทั่วไปเท่านั้น

สุนทนิพย์ บุญสมบัติ (2526) กล่าวว่า ขอบข่ายและลำดับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม การจัดให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา นั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากและอาจจัดได้หลายแนวทางตามพื้นฐานทางปรัชญา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยาและสภาพสังคมของแต่ละประเภทที่แตกต่างกันอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะจัดแบบไหนก็จะต้องมีลักษณะสำคัญร่วมกันอยู่ 2 ประการคือ

1. มุ่งให้ความรู้แก่นักเรียนโดยมีการถ่ายทอดบรมมโนคติพื้นฐานทางสังคม ซึ่งรวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักเรียนในทางที่เป็นจริงและอธิบายได้ อันได้แก่ วัฒนธรรมการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติ กลุ่มสังคมการจัดระบบและองค์การทางการเมืองและการปกครอง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2. มุ่งฝึกนักเรียนให้เกิดทักษะและค่านิยมโดยมีการถ่ายทอดบรมทักษะและค่านิยมพื้นฐานทางสังคมซึ่งหมายรวมถึงการสร้างเจตคติที่ดีและถูกต้อง การรู้จักปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข และการรู้จักแก้ไขปัญหาอย่างมีแผนและขั้นตอน

วิเชียร อำพนรักษ์ (2537) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระที่มุ่งพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นเบื้องต้น เป็นวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ในเขตพื้นที่ และวัฒนธรรมที่เลือกไว้ โดยศึกษาทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ช่วยพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาสังคม และบุคลิกภาพของนักเรียน เพื่อให้มีศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้

สรุป จะเห็นได้ว่าขอบข่ายของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้เด็กมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม วัฒนธรรมแล้วยังมีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำมาใช้ในการประกอบในการตัดสินใจได้อย่างรอบครอบในการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา มาพัฒนาดตนเองและสังคมทำให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.4 สาระการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประกอบด้วย
(กรมวิชาการ. 2544 : 16 –18)

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปรัชญา ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา ที่มุ่งศึกษามาตรฐานความประพฤติของพลเมืองและการยกระดับภาวะทางจิต ซึ่งนักเรียนจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะเกี่ยวกับจริยธรรมและคุณธรรมที่ว่าด้วยหลักความประพฤติของคนดีและอุดมคติตามแนวความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสังคมวิทยา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ โดยศึกษาระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมมีวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ศึกษาสถาบันทางสังคมการจัดระเบียบทางสังคมมุ่งให้เกิดความเข้าใจต่อระบบการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะบทบาทและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงต้องให้นักเรียนแสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม ชุมชน สังคม ที่มีบรรทัดฐานทางสังคมมีระบบ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีทางสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์สังคมวิทยา และสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มุ่งให้ความเข้าใจว่ามนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างไร

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ปรัชญามานุษยวิทยา สังคมวิทยา และโบราณคดี ที่มุ่งให้ความเข้าใจว่าวิวัฒนาการ การดำเนินชีวิต ของมนุษย์ชาตินั้นมีการสั่งสมมาตามกาลเวลาอย่างต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การศึกษาเรื่องราวในอดีตทำให้เกิดการเรียนรู้ว่ามนุษย์ในอดีตเผชิญปัญหาต่าง ๆ ในขณะดำรงชีวิตอยู่อย่างไรมีวิธีการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ เหตุการณ์และการกระทำในอดีตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในเวลาต่อมาอย่างไรอันจะเป็นการสร้างประสบการณ์ทางเลือกในการดำรงชีวิตแก่คนรุ่นหลังต่อไป

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อมศึกษาประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา ที่มุ่งให้ความเข้าใจในเรื่องมิติสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในโลก ความสัมพันธ์ต่อกันและกันและการดำรงชีวิตของมนุษย์

5.5 มาตรฐานการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้กำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระดังนี้

ตาราง 1 แสดงมาตรฐานการเรียนรู้

สาระ	มาตรฐาน
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็น หลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน มาตรฐาน ส1.2 ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามและ ศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักธรรมและศาสนพิธีของ พระพุทธ ศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงามและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมสิ่งแวดล้อมเพื่อ การอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
สาระที่ 2 หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม	มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและ สังคม โลกอย่างสันติสุข มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์	มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและ การบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิต อย่างมี ดุลยภาพ มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ ของระบบเศรษฐกิจและสังคมจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจใน สังคมโลก

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระ	มาตรฐาน
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์	มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความ เป็นเหตุเป็นผล มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแง่ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่องตระหนักถึง ความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ไทยมีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์	มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของ ธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสาร สนเทศ อันจะนำไปสู่ การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกาย ภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่ง แวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา : คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. 2544 : 20 – 21.

5.5 กระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้ได้ผลดีนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับสาระทั้ง 5 สาระเพียงอย่างเดียวแต่ประสิทธิภาพการเรียนการสอนย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพ การสอนของครู อุปกรณ์ หลักสูตรในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นสำคัญในการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในปัจจุบันจึงต้องเลือกสรรใช้ เทคนิคการสอนหลาย ๆ เทคนิคประกอบการใช้อุปกรณ์การสอนประเภทต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียน บรรลุถึงจุดหมายในการเรียนซึ่ง ปราณี โพธิสุข (2525 : 1) กล่าวถึงการเรียนการสอนในกลุ่ม

สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะเน้นสิ่งต่อไปนี้

1. สาระ ที่สอน ได้มีการเน้นในเรื่องโครงสร้างในสาขาวิชา ความคิดรวบยอด การสรุปหลักการและปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความสำคัญของการสอนให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานมากขึ้น

1.2 ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักกฎเกณฑ์ตั้งแต่ขั้นต้น ๆ ต่อมาก็ค่อย ๆ ขยายให้กว้าง และลึกซึ้งขึ้นตามลำดับในขั้นที่สูง ๆ

1.3 ส่งเสริมให้มีการศึกษาปัญหาการขัดแย้งในสังคม ให้มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ และตัดสินใจเหตุการณ์ด้วยใจเป็นกลาง

1.4 ส่งเสริมให้เรียนรู้เหตุการณ์ปัจจุบัน โดยทั่วไป อีกทั้งควรให้มองแนวโน้มของสังคมอนาคตด้วย

1.5 พิจารณาบทบาทของค่านิยมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

1.6 ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ

2. วิธีการสอน ควรให้นักเรียนค้นพบกฎเกณฑ์ในสังคมด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิธีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ตามลำพัง มุ่งให้นักเรียนเกิดเจตคติว่าความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สมบูรณ์ถึงที่สุดต้องแสวงหาความรู้ต่อไปถึงสังคมอนาคตและยังไม่ยุติลงได้

3. อุปกรณ์ มีการนำอุปกรณ์หรือเครื่องมือช่วยการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้มากขึ้น เช่น ชุดการเรียน เครื่องบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. การจัดการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะนักเรียนทุกคนไม่สามารถจะรับรู้เรื่องที่เรียนพร้อมกันได้ทุกคนในเวลาเดียวกัน

จิรภัทร์ บัวสุวรรณ (2543 : 13 ; อ้างอิงจาก Edwin. 1976 : 28-58) ได้ให้วิธีการสอนสังคมแนวใหม่ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การสอนโดยใช้วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นให้นักเรียนรู้จักคิดโดยผ่านกระบวนการสืบสวนวิธีการนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้เหตุผล มีวิจารณญาณมากกว่าการสอนแบบเก่าที่เน้นให้นักเรียนท่องจำ ซึ่งครูเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ส่วนนักเรียนจะกลายเป็นคนที่ไม่รู้อะไรเลย เพราะขาดประสบการณ์ในการใช้ความคิด ดังนั้นการสอนสังคมศึกษาแนวใหม่จึงเน้นในเรื่องการใช้ความคิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตของนักเรียนในอนาคต

2. การสอนแบบบรรยาย ยังคงจำเป็นต้องใช้ในการสอนสังคมศึกษาอยู่บ้าง แต่ครูไม่ควรสอนบรรยายอยู่ตลอดเวลา ควรหาวิธีสอนอื่นมาใช้ด้วย การสอนแบบบรรยายนั้นเป็นที่

ยอมรับกันว่า เป็นวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และเนื้อหา มาก ถ้าครูเป็นผู้บรรยายที่ดี แต่นำไปใช้กับสภาพห้องเรียนอยู่ตลอดเวลาไม่ได้ การนำไปใช้ควรอยู่ในดุลยพินิจของครู

3. การสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่นำมาใช้กับวิชาสังคมศึกษาแนวใหม่ โดยเรื่องที่นำมาอภิปรายนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้องในลักษณะที่เป็นข้อเท็จจริงเสมอไป เพราะข้อเท็จจริงเหล่านั้น นักเรียนสามารถจะหาอ่านได้ด้วยตนเอง ครูอาจจะใช้คำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าเพื่อตรวจสอบดูว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลที่สำคัญบางเรื่องเพียงใดในขณะที่มีการอภิปราย ครูอาจจะบรรยายสั้น ๆ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

สรุปได้ว่า วิธีการสอนทุกวิธีเป็นประโยชน์และมีคุณค่าในตัวเอง และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น เพื่อพัฒนานักเรียน ครูจึงจำเป็นต้องแสวงหาเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ มาใช้ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และค่านิยมที่ถูกต้อง การสอนมุ่งให้นักเรียนเป็นสำคัญ และให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้เตรียมพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลา

5.6 การประเมินผลกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐาน ยังเป็นกรอบในการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีพัฒนาการมีความสามารถและมีความสำเร็จทางการเรียนในระดับใดเพื่อนำผลมาใช้ในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในระดับชั้น ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชาติรวมทั้งรับการประเมินจากภายนอกด้วย (กรมวิชาการ. 2544 : 272)

เนื่องจากการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะกระบวนการคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม มุ่งให้นักเรียน เป็นผู้ลงมือปฏิบัติแสวงหาความรู้ มีการทำโครงการ โครงการเป็นผู้ผลิตผลงาน รวมทั้งมีการทำงานกลุ่มและการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ดังนั้น การวัดการประเมินจะเน้นการประเมินผลจากสภาพจริง อันเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน จึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายที่เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ โดยการประเมินจะครอบคลุมความรู้ ทักษะ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานในการวัด และประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เน้นความสามารถและคุณลักษณะที่แท้จริงของนักเรียนจะต้องใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น

1. การทดสอบ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้ ความคิด ความก้าวหน้าในสาระการเรียนรู้ มีเครื่องมือวัดหลายแบบ เช่น แบบเลือกตอบ แบบเขียนตอบ บรรยายความ แบบเติมคำสั้น ๆ แบบถูกผิด แบบจับคู่ เป็นต้น

2. การสังเกต สังเกตจากพฤติกรรม ความประพฤติ การทำงานเป็นกลุ่ม การรักษาสาธารณสมบัติ การไม่ดูดาบในการทำงาน การแสดงออกทางความคิด ความรับผิดชอบ และความสำเร็จในการทำงาน

3. การสัมภาษณ์เมื่อจบเรื่องหรือจบกิจกรรมหนึ่งๆ โดยใช้วิธีซักถามเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ค่านิยม ความคิดเห็น และการประเมินตนเองในกิจกรรมต่างๆ

4. การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินการกระทำ การปฏิบัติงาน เพื่อประเมินการสร้างผลงานชิ้นงานให้สำเร็จ เช่น การทำแผนผังโมโนมิติ การทำรายงาน การตรวจสอบจุดจบงาน และกิจกรรมทุกอย่างในการเรียนการสอนสังคม

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว เห็นได้ชัดว่า กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการเรียน สามารถนำประโยชน์จากการศึกษาเล่าเรียน ไปปรับใช้ในชีวิตจริง และทำให้นักเรียนยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นครูสังคมศึกษาจึงมีหน้าที่ในการแสวงหาเทคนิควิธีสอน ตลอดจนการวัด และการประเมินผลแบบต่าง ๆ มาดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับเนื้อหาและตัวนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา

เชนิสา ชื่นสุวรรณ (2539 : 131) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบในการเรียนและความสนใจในวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบเรียนเป็นคู่ กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเรียนเป็นคู่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ภาวนา เทียนขาว (2540 : 101) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบแก้ปัญหา กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบแก้ปัญหากับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาลาตี โหมตเขียว (2541 : 83) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดย

การสอนแบบกระบวนการสร้างเสริมค่านิยมกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียน โดยการสอนแบบกระบวนการสร้างเสริมค่านิยมกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภัทราภรณ์ พิทักษ์ธรรม (2543 : 107) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้กิจกรรมการสร้างแผนภูมิโน้ตส์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้กิจกรรมการสร้างแผนภูมิโน้ตส์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

นพพร ทิพย์สุวรรณ (2543 : 91) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยการใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับการสอนแบบอริยสัจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยการใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจ

พยงค์ จิระพงษ์ (2544 : 82) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระบบ 4MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยชุดกิจกรรมระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารงานวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในปัจจุบันถือว่า นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่มีบทบาทมากที่สุด มีครูเป็นมัคคุเทศก์ที่เชี่ยวชาญคอยนำทาง ร่วมปฏิบัติ จัดกระทำและแก้ปัญหาาร่วมกัน ครูจึงต้องพัฒนาตนเอง แสวงหาวิธีการต่าง ๆ เลือกสรรเทคนิคการสอนหลาย ๆ แบบประกอบการใช้อุปกรณ์การสอนประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับบทเรียน จัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนทำอย่างเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของนักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ค่านิยมที่ถูกต้อง เตรียมพร้อมที่จะเผชิญสภาพสังคมที่เปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาและอย่างรวดเร็วรู้จักนำความรู้ที่ได้ปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์ ตำบลคลองหลวงแฟง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักเรียนรวม 183 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สุวินทวงศ์ ตำบลคลองหลวงแฟง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 37 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 37 คน ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

1.2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 37 คน ที่เรียนโดยใช้การสอนแบบกระจำจ้านิยม

1.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

สาระที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตราฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมายประเพณี และวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ภาคภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย โดยจัดทำเป็น หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ดำรงความเป็นไทย และเอกลักษณ์ไทย

1.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โดยใช้เวลาการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ที่แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

2.1.1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

2.1.1.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระจำค่านิยม

2.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.1.3 แบบวัดค่านิยมความเป็นไทย

2.2 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

2.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

2.2.1.1 ศึกษาหลักสูตร ความมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายทั่วไปคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.1.2 กำหนดสาระและมาตรฐานที่นำมาใช้ในการทดลอง

2.2.1.3 จากคำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้แล้วนำมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 20 ชั่วโมงประกอบด้วย

2.2.1.3.1 ความคิดรวบยอด

2.2.1.3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.1.3.3 สาระการเรียนรู้

2.2.1.3.4 กิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็นขั้นตอนดังนี้

2.2.1.3.4.1 ขั้นสำรวจข้อมูล

2.2.1.3.4.2 ขั้นการสรุปขึ้นเป็นความรู้ใหม่

2.2.1.3.4.3 ขั้นตรวจสอบองค์ความรู้

2.2.1.3.4.4 ขั้นนำความรู้ใหม่ไปใช้

2.2.1.3.4.5 ขั้นสรุปความคิด

2.2.1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไขในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณภาพในเรื่องความเที่ยงตรงเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา การสื่อความหมายและเวลาที่เหมาะสมในการสอนก่อนนำไปใช้จริง

2.2.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ไปสอน เพื่อการวิจัยต่อไป

2.2.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระจำจ่า่านิยม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

2.2.2.1 ศึกษาหลักสูตรความมุ่งหมายของหลักสูตรจุดมุ่งหมายทั่วไปคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมาใช้ในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.2.2 กำหนดสาระและมาตรฐานที่นำมาใช้ในการทดลอง

2.2.2.3 จากคำอธิบายรายวิชาวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้แล้วนำมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระจำจ่า่านิยมโดยใช้เวลาในการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 20 ชั่วโมง ประกอบด้วย

2.2.2.3.1 ความคิดรวบยอด

2.2.2.3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.2.3.3 สาระการเรียนรู้

2.2.2.3.4 กิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็นขั้นตอนดังนี้

2.2.2.3.4.1 ขั้นการเลือกคำนิยามอย่างอิสระ

2.2.2.3.4.2 ขั้นการเลือกแนวทางปฏิบัติด้วยตนเอง

2.2.2.3.4.3 ขั้นการพยากรณ์

2.2.2.3.4.4 ขั้นอภิปรายกลุ่ม

2.2.2.3.4.5 ขั้นการยึดมั่นค่านิยม

2.2.2.3.4.6 ขั้นการแสดงค่านิยม

2.2.2.3.4.7 ขั้นกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ

2.2.2.4 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและนำมาปรับปรุง

2.2.2.5 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง

2.2.2.6 วิเคราะห์ และ ปรับปรุง

2.2.2.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระจำจ่า่านิยมไปทดลอง

2.2.3 แบบวัดค่านิยมความเป็นไทย การสร้างแบบวัดค่านิยมความเป็นไทยดำเนินการดังนี้

2.2.3.1 ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดความนิยมไทยของ บุญตา ยิ้มน้อย (2536) มาปรับปรุงให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะซึ่งลักษณะของแบบสอบถามความนิยมไทยของบุญตา ยิ้มน้อยเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 2 อันดับ เพื่อวัดความคิด ความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนในสถานการณ์นั้น ๆ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบวัดของบุญตา ยิ้มน้อย มาปรับเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท จากเห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.2.3.2 สร้างข้อความที่แสดงลักษณะของค่านิยมความเป็นไทยจำนวน 24 ข้อ

2.2.3.3 ผู้วิจัยนำแบบวัดค่านิยมความเป็นไทยไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องและครอบคลุมขอบข่ายระหว่างข้อความกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรมค่านิยมความเป็นไทยเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาจัดเป็นชุดของแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย โดยกำหนดให้แต่ละข้อความมีช่องของการตอบสนอง 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.2.3.4 ผู้วิจัยนำแบบวัดค่านิยมความเป็นไทยที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนนนทบุรีพิทยาคมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t -test คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปไว้จำนวน 24 ข้อ

2.2.3.5 นำผลการตอบแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน โดยถือเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

2.2.3.5.1 แบบสอบวัดที่เป็นข้อความทางบวก การให้คะแนนเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	5
เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	4
ไม่แน่ใจ	มีค่าน้ำหนัก	3
ไม่เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	1

2.2.3.5.2 แบบสอบวัดที่เป็นข้อความทางลบ การให้คะแนนเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	1
เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	2
ไม่แน่ใจ	มีค่าน้ำหนัก	3

ไม่เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	5

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย

ลำดับ ข้อ	ข้อความถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะฝังลึกอยู่ในจิตใจของคนในสังคม					
00	ประเพณีไม่ใช่กฎหมายหากไม่ปฏิบัติ ตามก็ไม่มีผลกระทบใด ๆ					

2.2.3.6 นำแบบวัดค่านิยมความเป็นไทยที่คัดเลือกไว้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น
ทั้งฉบับก่อนนำไปใช้จริง โดยคำนวณจากสูตร Alpha – Coefficient ของ ครอนบัค (Cronbach)
มีค่าความเชื่อมั่น .83

2.2.3.7 นำแบบวัดค่านิยมความเป็นไทยไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหา
คุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ดังนี้

2.2.4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ เพื่อสร้างแบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.4.2 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือเทคนิคการวัดและประเมินผลการ
เรียนวิชาสังคมศึกษาของ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2523 : 1 – 140) และเทคนิคการเขียนข้อสอบของ
ชวาล แพร์ตกุล (2522 : 1 – 40)

2.2.4.3 วิเคราะห์หลักสูตรสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตใน
สังคม ประวัติศาสตร์ความเป็นไทย และสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรจากสาระการเรียนรู้และ
พฤติกรรมที่ต้องการวัดตามหลักของบลูม (Bloom. 1956 : 49 – 50) เป็นเกณฑ์ในการกำหนด
พฤติกรรมที่ต้องการวัดจากสาระการเรียนรู้ และจำนวนข้อสอบการวิเคราะห์พฤติกรรมที่ต้องการ
วัด 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

2.2.4.4 สร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามสาระการเรียนรู้โดยยึด
หลักเกณฑ์ตามผลการวิเคราะห์หลักสูตร ข้อสอบที่สร้างเป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก โดยให้

ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ที่สอนจำนวน 100 ข้อ

2.2.4.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อแก้ไขปรับปรุง

2.2.4.6 นำแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คือมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไปและปรับปรุงแก้ไขด้านภาษาในคำถามและตัวเลือกนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม ที่ผ่านการเรียนหน่วยดำรงความเป็นไทย และหน่วยเอกลักษณ์ไทยมาแล้ว จำนวน 100 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.2.4.7 นำผลการสอบมาตรวจให้คะแนนโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนข้อสอบถูกต้อง 1 คะแนน ถ้าตอบผิด ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ได้ 0 คะแนน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% ของจุง เดห์ ฟาน (Fan, 1952 : 6 – 32) เลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง .20 – .80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป คัดเลือกไว้จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .24 – .59 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .26 – .74

2.2.4.8 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร (KR – 20) ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่น .75

2.2.4.9 ดำเนินการพิมพ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วย ดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย

(ความรู้ความจำ)

ข้อ (0) ภาษาไทย เป็นวัฒนธรรมของไทยอย่างหนึ่งการประดิษฐ์อักษรไทยเริ่มขึ้นในสมัยใด

- ก. ขอม
 - ข. กรุงสุโขทัย
 - ค. กรุงศรีอยุธยา
 - ง. กรุงธนบุรี
 - จ. กรุงรัตนโกสินทร์
- เฉลย ข้อ ข.

(ความเข้าใจ)

ข้อ (00) การแต่งกายของคนไทยในเมืองได้รับอิทธิพลมาจากแหล่งอารยธรรมใด

- ก. อารยธรรมอินเดีย
- ข. อารยธรรมจีน
- ค. อารยธรรมตะวันตก
- ง. อารยธรรมตะวันออก
- จ. สรุปรวบรัดไม่ได้

เฉลย ข้อ ค.

(การนำไปใช้)

ข้อ (000) ประเพณีอันเกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนในสังคมไทยคือประเพณีใด

- ก. การลงแขกเกี่ยวข้าว
- ข. การแห่นางแมว
- ค. การทำขวัญแม่โพสพ
- ง. การทำบุญลาน
- จ. ถูกทุกข้อ

เฉลย ข้อ จ

(การวิเคราะห์)

ข้อ (0000) ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าวเป็นการแสดงออกถึงลักษณะนิสัยของชาวไทยชนบทไทยว่าเป็นอย่างไร

- ก. ความโอบอ้อมอารี
- ข. ความมีน้ำใจ
- ค. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ง. ความสามัคคีต่อหมู่คณะ
- จ. ความจริงใจที่มีให้ต่อกัน

เฉลย ข้อ ง

3. การดำเนินการวิจัย

3.1 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (ลัวัน และ อังคณา สายยศ. 2538 : 249) โดยมีรูปแบบดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER ₁	T ₁	X ₁	T ₂
ER ₂	T ₁	X ₂	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X	แทน	การจัดกระทำ (Treatment)
R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนทดลอง (Pretest)
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการทดลองดังนี้

3.2.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมายประเพณีและวัฒนธรรมไทย หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย และแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.2.2 ทำการสอนกลุ่มทดลองที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีการสอนแบบกระจำนัยนิยม ทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกันและระยะเวลาเท่ากันคือ 20 ชั่วโมง

3.2.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มอีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย สารที่ 2 หน้า ที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยเรื่องดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมอีกครั้ง

3.2.4 ตรวจผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้ t – test แบบ Difference Score (Scott. 1962 : 264)

4.2 เปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้ t – test แบบ Dependent Group

4.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารที่ 2 หน้า ที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทย และเอกลักษณ์ไทย ก่อนการทดลองและหลังการทดลองกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้ t – test แบบ Dependent Group

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการบันทึกมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for The Social /Personal Computer : SPSS/PC)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากสูตรของ Ferguson (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 73 ; อ้างอิงจาก Ferguson. 1976 : 47)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

5.1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) จากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$S = \frac{\sqrt{N \sum X^2 - (\sum X)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ	S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลบวกของกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
	$\sum x$	แทน	ผลบวกของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคน

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistent) ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2539 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5.2.2 หาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ (Item Analysis) ใช้เทคนิค 27% กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ จากตารางวิเคราะห์ข้อสอบของ จุง เดห์ ฟาน (Fan. 1952 : 6 – 32)

5.2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรของ
คูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตรที่ 20 (KR – 20) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 198)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกในข้อหนึ่ง ๆ
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ที่ตอบผิดในข้อหนึ่ง ๆ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบทดสอบ

5.2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์
แอลฟา ใช้สูตรของ Crombach (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200 ; อ้างอิงจาก
Crombach. 1951)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{1 - \sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็รายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

5.2.5 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดค่านิยมความเป็นไทยโดยใช้เทคนิค 25%
ของกลุ่มสูง – กลุ่มต่ำ โดยใช้สูตร t – test (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 139 – 140)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง
n_L	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

ทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 – 2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่านิยมในความเป็นไทย ของกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ด้วยสถิติทดสอบ $t - test$ ในรูปผลต่างของคะแนนแบบ Difference Score คำนวณจากสูตร (Scott. 1962 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_{D_1}^2}{N_1} + \frac{S_{D_2}^2}{N_2}} \quad df = N_1 + N_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในพิจารณาใน $t - distribution$
	D	แทน	คะแนนของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนการ เรียน กับหลังการ เรียน
	D ₁	แทน	ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียน ของกลุ่มทดลอง 1
	D ₂	แทน	ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียน ของกลุ่มทดลอง 2
	MD ₁	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่าง การทดสอบหลัง การเรียน กับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 1
	MD ₂	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่าง ระหว่างการทดสอบหลัง การเรียน กับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 2
	S _D ²	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่าง การ ทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 1

		และกลุ่มทดลอง 2
N_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มทดลอง 1
N_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มทดลอง 2
$S_{MD_1-MD_2}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่าง ระหว่าง การทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่ม ทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
n	แทน	จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
$\bar{X}_{T_1}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบ ก่อนการทดลอง
$\bar{X}_{T_2}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบ หลังการทดลอง
D	แทน	คะแนนของความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อน การเรียนกับหลังการเรียน
D_1	แทน	ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับก่อน การเรียนของกลุ่มทดลอง 1
D_2	แทน	ผลต่างระหว่างการทดสอบหลังการเรียนกับก่อน การเรียนของกลุ่มทดลอง 2
MD_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบ หลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 1
MD_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของความแตกต่างระหว่างการทดสอบ หลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่มทดลอง 2
S_D^2	แทน	ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความแตกต่างระหว่าง การทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่ม ทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2
n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มทดลอง 1 ที่ได้รับการเรียนรู้โดย การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มทดลอง 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดย การสอนแบบกระจำจกัณณยม
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างระหว่างคะแนนก่อน การเรียนกับหลังการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

$S_{MD_1-MD_2}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างระหว่าง การทดสอบหลังการเรียนกับก่อนการเรียนของกลุ่ม ทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2
Df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม
2. เปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละจุดมุ่งหมายดังนี้

1. จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทยโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม โดยมีสมมติฐานว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันโดยใช้ t-test Independent ในรูป Difference Score ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	MD	$S_{MD_1-MD_2}$	t
กลุ่มทดลอง 1	37	16.784	22.378	5.595	1.344	- 2.754
กลุ่มทดลอง 2	37	15.568	24.865	9.297		

$$t (\alpha.01 \text{ df } 72) = 2.660$$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระจำจ่านิยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. จากจุดมุ่งหมายข้อ 2 ที่ว่า เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม โดยมีสมมติฐานว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยมมีค่านิยมความเป็นไทยแตกต่างกัน โดยใช้ t-test Independent ในรูป Difference Score ได้ผลดังแสดงในตาราง

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทยโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}_{T_1}$	$\bar{X}_{T_2}$	MD	$S_{MD_1 - MD_2}$	t
กลุ่มทดลอง 1	37	72.459	89.054	16.595	2.857	-0.681
กลุ่มทดลอง 2	37	74.216	92.757	18.541		

$$t (\alpha.01 \text{ df } 72) = 2.660$$

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนแบบกระจำจ่านิยม มีค่านิยมความเป็นไทยแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทยโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยมสรุปสาระสำคัญ และผลการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทยโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และการสอนแบบกระจำจ่านิยม
2. เพื่อเปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และการสอนแบบกระจำจ่านิยม

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม มีค่านิยมความเป็นไทยแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวินทวงศ์ ตำบลคลองหลวงพ่าง อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวน 5 ห้องเรียน จัฒฉลากมา 2 ห้องเรียน แล้วนำมาจัฒฉลากอีกครั้ง เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1.1 กลุ่มทดลอง 1 จำนวน 37 คน ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
- 1.2 กลุ่มทดลอง 2 จำนวน 37 คน ได้รับการสอนแบบกระจำจ่านิยม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยแบ่งออกเป็น 9 แผนการเรียนรู้ จำนวน 20 คาบ

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระจำค่านิยม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยแบ่งออกเป็น 9 แผนการเรียนรู้ จำนวน 20 คาบ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .75 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .24 - .59 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .26 - .74

2.4 แบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบ 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .83 ดังแสดงในภาคผนวก

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย และแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ดำเนินการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้หน่วยการเรียนรู้เดียวกัน ระยะเวลาในการสอนเท่ากัน คือ ใช้เวลากลุ่มละ 20 คาบ ส่วนวิธีสอนที่แตกต่างกันคือ กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีการสอนแบบกระจำค่านิยม

3. การทดสอบหลังเรียน (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย และแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย ซึ่งเป็นชุดเดิมในการทดสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทยระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วทดสอบค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แบบ Independent Group ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

2. เปรียบเทียบค่านิยมความเป็นไทย ระหว่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 โดยใช้ผลต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วทดสอบค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test แบบ Independent Group ในรูปผลต่างของคะแนน (Difference Score)

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียน สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบกระจำจ่านิยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่เรียน สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบกระจำจ่านิยม มีค่านิยมความเป็นไทยแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม ผลการศึกษาวิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมหน่วยเรื่อง ดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย จากผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย โดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำจ่านิยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพา รีเดนท์ (2538 :

101) ชำนาญ เอี่ยมสำอาง (2539 : 99) กาญจนา ฉัตรศรีตระกูล (2544 : 90) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีที่มีจุดเด่นพอสรุปได้ดังนี้

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการคิดวิเคราะห์ และค้นคว้าหาความรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นแรงเสริมให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นและเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้เพิ่มขึ้นดังที่ภัทราภรณ์ พิทักษ์ธรรม (2543 : 111) กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการฝึกกระบวนการคิดในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ จิระวรรณ สิทธิชัย (2526 : 70) ที่กล่าวว่าการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ซึ่งนักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบด้วยตนเองตลอดเวลา เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นอิสระ โดยให้นักเรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะทางปัญญาและทักษะในการค้นคว้า ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งอาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 11) กล่าวไว้ว่า การสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เกิดการกระตือรือร้นในการเรียนอันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ส่วนการสอนแบบกระจำจ่าคำนิยามเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบและปฏิบัติกิจกรรม ตามลำดับขั้นตอนมีทั้งส่วนที่เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติด้วยตนเอง และกระบวนการกลุ่ม โดยเริ่มตั้งแต่ศึกษาคำชี้แจงจุดประสงค์ของกิจกรรม เนื้อหาสาระที่ปฏิบัติในใบความรู้ และตัวอย่าง การปฏิบัติที่เป็นไปตามขั้นตอน การเสนอปัญหาด้วยสถานการณ์ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนสามารถหาทางเลือก หรือคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้นทั้งผลดีและผลเสียนำเสนอกลุ่ม เพื่อกลุ่มจะหาวิธีแก้ปัญหา หรือหาทางเลือกที่มีคุณค่าที่สุดเสนอต่อชั้น กิจกรรมขั้นตอนนี้เป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันด้วยภาษา และประโยคที่สื่อความหมายอย่างเข้าใจง่าย สามารถรวบรวมความรู้ต่าง ๆ มาสะสมและสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก และกำหนดเป้าหมายของการเรียนช่วยนักเรียนในการวางแผน เพื่อแสวงหาความรู้ให้ข้อมูลสารสนเทศ กระตุ้นและเสริมสร้างสมองให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีดา วิทยากุล (2536 : 83)

จากลักษณะและจุดเด่นของวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ กับการสอนแบบกระจำจ่าคำนิยาม ที่เน้นให้นักเรียนเป็นสำคัญ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อสร้างองค์ความรู้อย่างชัดเจน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน จากผลการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปได้ว่า การสอนทั้งสองวิธี ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. การศึกษาค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนัย จากการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระจำนัย มีค่านิยมความเป็นไทยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ในข้อ 2 โดยที่ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบกระจำนัยสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มต่างก็ได้เรียนรู้เนื้อหาเดียวกัน เวลาเท่า ๆ กันและมีจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมือนกัน โดยนักเรียนทุกคนจะได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว แต่การสอนแบบกระจำนัยมีการเน้นกระบวนการคิดคนเดียว แล้วแลกเปลี่ยนความคิดนี้กับกลุ่มแล้วกลับมายึดมั่นค่านิยมของตนเองหรือกลุ่มก็ได้ ซึ่งถือว่าเป็นอิสระไม่มีการบังคับจึงเป็นการพัฒนาค่านิยมให้นักเรียน ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนมีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี

ผลจากเหตุผลที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ต่างก็มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาค่านิยมความเป็นไทย ดังนั้น จึงพอสรุปแนวโน้มของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนัยได้ว่า สามารถที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีค่านิยมความเป็นไทยได้

ข้อสังเกต

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังนี้

1. ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนัย ผู้วิจัยพบว่า ในช่วงแรก ๆ นักเรียนยังให้ความร่วมมือไม่ดีเท่าที่ควร ไม่มีสมาธิในการเรียน ขาดความมุ่งมั่นในการทำงานไม่ว่าจะเป็นงานกลุ่มหรืองานเดี่ยว จึงทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ตลอดจนผลงานของนักเรียนก็มีประสิทธิภาพต่ำ และทำงานเสร็จช้ากว่ากำหนดเวลา ซึ่งเป็นปัญหาในการเรียน ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการให้การเสริมแรงเป็นระยะ ๆ จนในที่สุดพฤติกรรมของนักเรียนก็เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีตั้งใจทำงานตามที่รับมอบหมายดีขึ้น ในด้านการเรียนเป็นกลุ่มจะพบว่านักเรียนเข้ากลุ่มช้ามากผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยการกำหนดสมาชิกในกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ก่อนการทดลอง โดยการสุ่มเลขที่แล้วให้ทุกคนหมุนเวียนกันทำหน้าที่เป็นประธาน เลขานุการ คนรายงาน โดยครูอธิบายหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งต่าง ๆ ให้นักเรียนฟัง

2. การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และการสอนแบบกระจำนัยเป็นการสอนที่ให้ให้นักเรียนใช้การคิดเพื่อค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นแนวทางการสอนที่ยังใหม่ต่อนักเรียน

โดยเฉพาะวิธีการสอนแบบกระจำนัยมีขั้นตอนการเรียนรู้หลายขั้นตอนจึงทำให้นักเรียนเกิดปัญหาในช่วงแรกของการเรียน เพราะนักเรียนเคยชินกับการเป็นผู้ฟังมากกว่าเป็นผู้คิดค้นหาคำตอบซึ่งในระยะแรก ผู้วิจัยพบปัญหานี้ว่า นักเรียนมีความกังวลและสับสนกับการระบุปัญหาครูต้องเป็นกัลยาณมิตรสร้างบรรยากาศในการเรียนอย่างมีความสุขเมื่อผ่านกิจกรรม 2 – 3 กิจกรรมแล้วนักเรียนจึงร่วมมือมากขึ้นและเกิดความสนุกในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนัยมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้สอนควรศึกษาเทคนิควิธีและขั้นตอนการสอนให้ชัดเจนและควรฝึกให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับวิธีการสอนก่อน ในด้านการเตรียมการสอนผู้สอนควรมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ

1.2 ในด้านการจัดตารางเวลาเรียนควรจัดเวลา 2 ชั่วโมงเพื่อกระบวนการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง โดยผู้สอนควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมให้เป็นขั้นตอนจึงทำให้นักเรียนเกิดลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์เช่น การรักษาเวลา การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ

1.3 ในการเลือกวิธีการสอนมาใช้ผู้สอนควรคำนึงถึงลักษณะของนักเรียน เนื้อหาที่ใช้สอน สภาพแวดล้อม สำหรับวิธีสอนที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนัยสามารถใช้กับนักเรียนที่ชอบวิเคราะห์หาเหตุผลจึงทำให้เกิดค่านิยมที่ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงควบคู่ไปกับวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจำนัยเพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านองค์ความรู้โดยไม่ควรคำนึงถึงแต่เฉพาะคะแนนที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาคะแนนที่เกิดจากพฤติกรรมด้วย

2.2 ควรมีการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และการสอนแบบกระจำนัยกับกลุ่มสาระอื่น ๆ เช่น กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มตัวอย่างในชั้นอื่น ๆ เพื่อดูการพัฒนาของนักเรียนในด้านค่านิยมความรับผิดชอบ และความคิดสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. (2526). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). *ความคิดสร้างสรรค์ หลักการทฤษฎีการเรียนรู้ การสอนการวัดผลประเมินผล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2544). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ. (2543). *หนังสือเรียนสังคมศึกษาประเทศของ 1-2 รายวิชา ส 101 – ส 102*. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จิรภัทร์ บัวสุวรรณ. (2543). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการใช้ชุดการเรียนรู้สตอรี่ไลน์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงการ*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลอง ภิรมย์รัตน์. (2521). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์.
- ชฎาพร พัทธะเจียร. (2522). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชวาล แพรัตกุล. (2522). *เทคนิคการวัดผล*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- เชนิสา ชื่นสุวรรณ. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบในการเรียนและความสนใจในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบเรียนเป็นคู่กับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2523). *จริยธรรมเยาวชนรายงานการวิจัยฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ. (2540, กรกฎาคม – ตุลาคม). “การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด,” *วารสารครุศาสตร์*. 35 – 60.
- นาคน้อย บุตรประเสริฐ. (2538). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการรู้จักตนเองด้านจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นาดยา ปิลันธนานนท์. (2528). *การศึกษามลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาระหว่างการสอนตามรูปแบบการสืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่มกับการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. (2527). *เอกสารประกอบการสอนวิชาจริยธรรมทางการศึกษา*. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุบผา คุมมานนท์. (2525). *วิธีการสอนสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์.
- ประภาศรี กรโกวิท. (2539). *ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีประเภทบุคลากรประจำการสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เผด็จ กุลประดิษฐ์. (2540). *การศึกษาสภาพและปัญหาการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สังคมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2523). *การสอนค่านิยมและจริยธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : พิมพ์เศ.

พยงค์ จิระพงษ์. (2544). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยชุดกิจกรรมการสอนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พรทิพา ชีเคนทรีย์. (2538). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการวางแผนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสืบสวนที่ใช้กระบวนการกลุ่มกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ภพ เลหาไฟบูลย์. (2537). แนวการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

ภัทราภรณ์ พิทักษ์ธรรม. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้กิจกรรมการสร้างแผนภูมิโน้ตกับ การสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ภาวนา เลหาไฟบูลย์. (2540). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบแก้ปัญหากับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มนมนัส สุดสิ้น. (2543). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ประกอบการเขียนแผนผังโน้ต. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มาลาดี โหมตเขียว. (2541). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบกระบวนการสร้างเสริมค่านิยมกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2531). หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร.

- ลาวัญญ์ วิทยาอุทกกุล. (2533). การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (ม.ป.ป.). แนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : พีเอเลิฟวิ่ง จำกัด.
- วิเชียร อำพนรักษ์. (2537). เอกสารประกอบการสอนวิชา กส.511 : ทฤษฎีและปฏิบัติการ พัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วีระ อำพันสุข. (2526). ความเป็นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมจิต สวธนไพบูลย์. (ม.ป.พ.). การสอนยุคโลกาภิวัตน์ในเอกสารประกอบการบรรยายใน โครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมบุรณ์ ชิตพงศ์. (2523). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนสังคมศึกษา. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมพร ประมวลศิลป์ชัย. (2543). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมต่อภูมิปัญญาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้ชุดการเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยกับการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. (2530). รายงานการวิจัยผลการดำเนินการนำร่อง โครงการพัฒนาวิจัยและจริยธรรมข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2541). ค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคมไทย. กองวิจัยและวางแผนงาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุทธิรา พิสิษฐ์กุล. (2539). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบซินคิเคทที่ใช้เทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุนทวิทย์ บุญสมบัติ. (2526). “ความหมายและความสำคัญของวิชาสังคมศึกษา,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนสังคมศึกษา หน่วยที่ 1 – 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 13 – 35.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ นิยมคำ. (2531). ทฤษฎีและทางปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : เนเนอรัล บัคเซนเตอร์.
- หทัยรัช รังสุวรรณ. (2539). ผลของการสอนโดยใช้แผนภูมิโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพชีวภาพค่านมโนมติและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. (2540). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2529). หลักการและทฤษฎีการปลูกฝังสร้างเสริมจริยธรรม. ม.ป.พ.
- อร่ามลักษณ์ อยู่สุข. (2535). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านมโนมติทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้โดยการสาธิตด้วยแผนภาพโพล่าโมชั่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนัน ปันอินทร์. (2534). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนา ค่านิยมวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนโดยการทำค่านิยมให้กระจ่างและโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2521). ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

Bloom, Benjamin S. (1956). *Taxonomy of Education Objectives Handbook 1 :*

Cognitive Domain. 17th ed. New York : David Mackay.

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education.* New York : McGraw – Hill Company.

Fan, Chung Teh. (1952). *ItemAnalysis Table*. New Jersey : Education Testing Service, Princeton.

Raths, Louis, Menill Hamin & Sidney. (1966). *Values and Teaching* Columbus, Otis : Chilies E. Merrill.

Raths, Louis.; et al. (1966). *Values and Teaching*. Prentice in the United States of America, Inc.

Suchman J. Richard. (1986). *Ignominy in the curriculum*. New York : McGraw – Hill, Book Company.

Sund, Robert B. & Leslie W. Trowbridge. (1967). *Teaching Science by Inquiry*. Ohio : Charles E. Merrill Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม
หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย
- แบบวัดค่านิยมความเป็นไทย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม
หน่วยเรื่อง ดำรงความเป็นไทย และ เอกลักษณ์ไทย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีข้อสอบทั้งหมด 40 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
2. คำถามในแบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบทั้งสิ้น คือ คำถามแต่ละข้อจะให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จาก ก ข ค ง หรือ จ ที่ให้ไว้ เมื่อเลือกคำตอบใด ให้ไปขีดกากบาทในกระดาษคำตอบ ดังตัวอย่างการตอบตัวเลือก ก ดังนี้

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ
0	X				

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดทับคำตอบเดิมให้ชัดเจนแล้วเลือกคำตอบใหม่ ดังตัวอย่างการเปลี่ยนคำตอบจากตัวเลือก ก เป็นตัวเลือก ง

ข้อ	ก	ข	ค	ง	จ
	~~X~~			X	

3. ถ้าพบข้อยาก ควรเว้นข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงย้อนกลับมาทำใหม่ นักเรียนอย่าขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใด ๆ ในแบบทดสอบฉบับนี้ ให้ขีดตอบลงในกระดาษคำตอบเท่านั้น
4. หลังจากทำแบบทดสอบเรียบร้อยแล้ว ให้นำแบบทดสอบและกระดาษคำตอบส่งคืนกรรมการคุมสอบด้วย
5. นักเรียนเขียนชื่อ ชั้น เลขที่ลงในกระดาษคำตอบ

1. การฟ้อนรำไทยมีรากเหง้ามาจากชนชาติใด ก. จีน ข. พม่า ค. เขมร ง. อินเดีย จ. มาเลเซีย 2. วรรณกรรมไทยในสมัยโบราณส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร ก. ศาสนา ข. การทำมหากิน ค. การผจญภัย ง. เทพนิยายเพื่อฝัน จ. สรุปล้วนแต่ไม่ได้ 3. ขนบประเพณี คืออะไร ก. ประเพณีเกี่ยวกับศีลธรรม ข. ประเพณีเกี่ยวกับโชคลาง ค. ประเพณีเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป ง. ประเพณีที่ปฏิบัติกันจนเป็นแบบแผน จ. ประเพณีรัฐธรรมนูญ 4. วัฒนธรรม คืออะไร แบบแผนวิถีชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้น ความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบ การดำเนินชีวิตและถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อมากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสู่สังคมใหม่ 5. งานวรรณกรรม คืออะไร ก. งานหนังสือ ข. งานปั้น ค. งานหล่อ ง. งานจักสาน จ. งานฝีมือ	6. กระจายสารทกกับกล้วยไข่ เกี่ยวข้องกับวันใด ก. วันเข้าพรรษา ข. วันตรุษ ค. วันสารทไทย ง. วันออกพรรษา จ. วันงานเดือนสิบ 7. ประติมากรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา ได้แก่อะไร ก. เทียนพรรษา ข. พระพุทธรูป ค. พระพิมพ์เศวต ง. กรู้นพระราชนาน จ. ผ้าป่าสามัคคี 8. วงดนตรีชนิดใดใช้ประกอบการแสดงลิเกหรือนาฏดนตรี ก. เป่าพาทย์ ข. เครื่องสาย ค. มโหรี ง. เครื่องสีและเครื่องตี จ. เครื่องสีและเครื่องเป่า 9. ประเพณี ปอยลูกแก้ว เป็นประเพณีในภาคใดของประเทศไทย ก. ภาคเหนือ ข. ภาคกลาง ค. ภาคตะวันออก ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ. ภาคใต้
---	--

10. พิธีสู่ขวัญหรือผูกขวัญ เป็นประเพณีเกี่ยวกับอะไร ก. อวยพรให้มีความสุข ข. แสดงความเสียใจเมื่อได้รับทุกข์ ค. สมโภชเจ้าแม่โพสพในนาข้าว ง. อุทิศส่วนกุศลให้กับญาติมิตรที่เสียชีวิตไปแล้ว จ. แสดงความยินดีเมื่อประสบผลสำเร็จ 11. บุญข้าวสาก เป็นประเพณีการทำบุญของคนไทยในภาคไหน ก. เหนือ ข. กลาง ค. ตะวันออก ง. ตะวันออกเฉียงเหนือ จ. ภาคใต้ 12. ขนมหล เป็นขนมในงานประเพณีเดือน 10 ของคนไทยในภาคใด ก. ได้ ข. เหนือ ค. กลาง ง. ตะวันออก จ. ตะวันตก 13. ประเพณีการทำบุญบังไฟ เป็นประเพณีในภาคใด ก. เหนือ ข. ได้ ค. ตะวันออก ง. ตะวันตก จ. ตะวันออกเฉียงเหนือ 14. บ้านทรงไทยนิยมสร้างได้สูงเพราะเหตุใด ก. ป้องกันน้ำท่วม ข. เพื่อใช้ประโยชน์ได้ถุนบ้าน ค. ป้องกันสัตว์ร้าย ง. ถูกเพียง 2 ข้อ จ. ถูกทุกข้อ	15. การแต่งกายของคนไทยในเมือง ได้รับอิทธิพลมาจากแหล่งอารยธรรมใด ก. อารยธรรมตะวันตก ข. อารยธรรมตะวันออก ค. อารยธรรมอินเดีย ง. อารยธรรมจีน จ. อารยธรรมขอม 16. ข้อใดหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ก. เปลี่ยนการแต่งกายไทยเป็นแบบสากล ข. เปลี่ยนจากการไหว้เป็นการจับมือทักทาย ค. เปลี่ยนแบบบ้านไทยเป็นแบบบ้านตะวันตก ง. เปลี่ยนแปลงแบบแผนการคิดการกระทำของบุคคลในสังคม จ. ถูกทุกข้อ 17. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมคือข้อใด ก. ค่อยเป็นค่อยไป มีการวางแผนล่วงหน้า ข. ค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ค. ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ง. เปลี่ยนแปลงทันทีทันใด มีการวางแผนล่วงหน้า จ. เปลี่ยนแปลงทันทีทันใด ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า 18. การตั้งศาลพระภูมิของคนไทยได้รับอิทธิพลมาจากอะไร ก. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ข. ศาสนาพราหมณ์-ขอม ค. ศาสนาพราหมณ์-เขมร ง. ศาสนาฮินดู-ขอม จ. ศาสนาฮินดู-เขมร
--	---

19. ปัจจุบันคนไทยนิยมเลียนแบบ วัฒนธรรมใด ก. จีน ข. อินเดีย ค. กรีก ง. ตะวันตก จ. ตะวันออก 20. เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นภูมิปัญญาไทยจะใช้วัสดุจากแหล่งใด ก. วัสดุตามธรรมชาติ ข. วัสดุที่เหลือใช้ ค. วัสดุที่หาได้ง่าย ง. วัสดุพื้นบ้านทั้งสิ้น จ. วัสดุพื้นบ้านเพียงบางส่วน 21. ประเพณีอันเกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนในสังคมไทยคือประเพณีใด ก. การลงแขกเกี่ยวข้าว ข. การแห่เทียนเข้าพรรษา ค. การแห่นางนพมาศ ง. ชักพระ จ. โยนบัว 22. วรรณกรรมของไทยสมัยโบราณ เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับอะไร ก. พระพุทธศาสนา ข. ศาสนาฮินดู ค. ศาสนาอิสลาม ง. ศาสนาขงจื้อ จ. ศาสนาคริสต์ 23. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในทางที่ดีในปัจจุบัน คือข้อใด ก. สถานภาพผู้อาวุโสต่ำลง ข. อัตราการหย่าร้างเพิ่มสูงขึ้น ค. เน้นการมีบุตรอย่างมีคุณภาพ ง. ผู้ใหญ่ได้รับการกราบไหว้น้อยลง จ. ความมั่นคงของครอบครัวลดน้อยลง	24. วัฒนธรรมตะวันตกที่สร้างความสะดวกสบายให้กับคนไทย คือข้อใด ก. ห้ามกินหมาก ข. ใส่ถุงเท้า รองเท้า ค. การแต่งกายแบบสากล ง. ชายหญิงต้องสวมหมวก จ. ถนนหนทาง ยานพาหนะ 25. การปลูกฝังให้คนไทยเป็นผู้มีกิริยามารยาทสุภาพอ่อนน้อม ควรทำอย่างไร ก. ปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มที่โรงเรียน ข. ปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มต้นที่ครอบครัว ค. ปลูกฝังตอนวัยรุ่น โดยเริ่มต้นที่โรงเรียน ง. ปลูกฝังตอนวัยรุ่น โดยเริ่มต้นที่ครอบครัว จ. ปลูกฝังเมื่อใดก็ได้ 26. ในสมัยสุโขทัยประเพณีลอยกระทงจัดขึ้น เพื่อจุดประสงค์ใด ก. สักการะพระมหากษัตริย์ ข. สักการะพื้นแผ่นดิน ค. สักการะพระแม่คงคา ง. สักการะพระอาทิตย์ จ. สักการะพระจันทร์ 27. ประเพณีการทอดกฐินนิยมทำกันหลังวันสำคัญวันใด ก. วันสงกรานต์ ข. วันเข้าพรรษา ค. วันออกพรรษา ง. วันลอยกระทง จ. วันปีใหม่ 28. การทำสังฆทานมีลักษณะสำคัญอย่างไร ก. ถวายทานแต่พระพุทธ โดยไม่เจาะจง ข. ถวายทานแต่พระพุทธ โดยเจาะจง ค. ถวายทานแต่พระสงฆ์ โดยไม่เจาะจง ง. ถวายทานแต่พระสงฆ์ โดยเจาะจง จ. ถวายแต่สิ่งใดก็ได้ โดยไม่กำหนด
--	---

29. ข้อใดไม่ใช่ประเพณีของไทยที่ปฏิบัติ ก. ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต ข. ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล ค. ประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ง. ประเพณีทางราชการ จ. ประเพณีวันสำคัญของแต่ละประเทศ 30. พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นพระราชพิธีเพื่อชนกลุ่มใด ก. พ่อค้า ข. นักบวช ค. ข้าราชการ ง. เกษตรกร จ. บุคคลทั่วไป 31. ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติเป็นค่านิยมที่ดังามในข้อใด ก. การนิยมของไทย ข. ความซื่อสัตย์สุจริต ค. ความมีระเบียบวินัย ง. การรักของส่วนรวม จ. การยกย่องผู้ทำความดี 32. เหตุใดจึงมีคำกล่าวว่า “สังคมไทยเป็นสังคมที่มีโครงสร้างหลวม” ก. เพราะคนไทยรักความสงบ ข. เพราะคนไทยมีระเบียบ ค. เพราะคนไทยมีความสามัคคี ง. เพราะคนไทยมีความโอบอ้อมอารีย์ จ. เพราะคนไทยไม่เคร่งครัดต่อกฎระเบียบ 33. ปัจจุบันพบว่าเยาวชนส่วนใหญ่แต่งตัวตามสมัยนิยมเป็นสิ่งดีหรือไม่ ก. ดี เพราะ เข้ากับสมัยนิยม ข. ดี เพราะจะได้มีหน้ามีตา ค. ดี ถ้าแต่งกายให้สุภาพมิดชิด ง. ไม่ดี เพราะ ไม่รักษาเอกลักษณ์ของชาติ จ. ไม่ดี เพราะ ไม่ใช้วัสดุจากภูมิปัญญาไทย	34. ทำอย่างไรจึงจะทำให้เยาวชนไทยไปวัดแทนการไปเดินเที่ยวในห้างสรรพสินค้า ก. ต้องรณรงค์ตั้งแต่ครอบครัว ข. พ่อแม่ควรชักชวนให้ลูกๆไปวัดแทน ค. โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัด ง. สื่อมวลชนควรหาตัวอย่างที่ดีมาเผยแพร่ จ. ถูกทุกข้อ 35. ทำอย่างไรจึงจะรณรงค์เรื่องการแต่งกายที่รักษาเอกลักษณ์ของไทยได้ ก. ต้องเริ่มที่พ่อแม่ให้แต่งผ้าไทย ข. ต้องเริ่มที่โรงเรียนให้มีการแต่งผ้าไทย ค. ต้องรณรงค์ที่สื่อมวลชน ง. ต้องเริ่มที่ผู้ใหญ่ในสังคม จ. ต้องให้ทุกคนจะต้องร่วมมือกัน 36. ค่านิยมของเยาวชนไทยปัจจุบันเป็นอย่างไร ก. นิยมใช้สินค้าที่มีราคาสูง ข. นิยมใช้ของต่างประเทศ ค. ชอบรับประทานอาหารในร้านที่หรูหรา ง. ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จ. ถูกทุกข้อ 37. การที่เยาวชนห่างเหินจากวัดและคำสอนของศาสนาทำให้เกิดปัญหาอะไร ก. ปัญหาโรคเอดส์ ข. ปัญหายาเสพติด ค. ปัญหาเด็กดีก้น ง. ปัญหาเที่ยวกลางคืน จ. ปัญหาการควบคุมพฤติกรรมตนเอง
---	---

38. ทำไมสังคมไทยจึงให้ความสำคัญเรื่องอาวุโส ก. เพราะสังคมไทยนับถือเรื่องที่ได้กตัญญูปฏิบัติตนด้วยการอ่อนน้อม ข. เพราะสังคมไทยถือคติว่าเดินตามผู้ใหญ่แล้วหมาไม่กัด ค. เพราะผู้ใหญ่ในสังคมไทยมีการวางตัวอย่างเหมาะสม ง. เพราะสังคมไทยยึดมั่นในพระพุทธศาสนา จ. เพราะครอบครัวไทยเป็นครอบครัวเกษตรกร 39. เมื่อนักเรียนต้องไปซื้อของหรือติดต่อกันที่มีผู้คนไปซื้อหรือติดต่อกันจำนวนมากจะทําอย่างไร ก. เข้าหาผู้ที่รู้จัก ข. ฝากให้คนอื่นซื้อให้ ค. เข้าคิวต่อลำดับผู้มาก่อน-หลัง ง. ไม่จำเป็นต้องซื้อ จ. ไม่เสียเวลารอ	40. สิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถใช้วัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ ก. คนในชาติต้องตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม ข. รัฐมีมาตรการที่เข้มงวดกับการควบคุมมิให้คนในชาติทำลายวัฒนธรรม ค. ถูกเฉพาะข้อ ก ง. ถูกเฉพาะข้อ ข จ. ถูกทั้งข้อ ก และข้อ ข
--	--

แบบวัดค่านิยมความเป็นไทย

คำชี้แจง

1. แบบวัดค่านิยมความเป็นไทย ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาค่านิยมความเป็นไทย โดยให้นักเรียนพิจารณาสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละข้อแล้วเลือกตอบตามความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนที่สุด การตอบแบบวัดค่านิยมความเป็นไทยฉบับนี้เป็นเพียงความจริงของนักเรียนเท่านั้น คำตอบของนักเรียนจะเก็บไว้เป็นความลับที่สุด
2. วิธีการตอบ เมื่อนักเรียนอ่านสถานการณ์ในแต่ละข้อแล้วให้พิจารณาคำตอบ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษคำตอบ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ในปัจจุบันนักเรียนชอบใช้คำพูดหรือถ้อยคำที่ เลียนแบบจาก วิทย์ ไทรทัศน์คำพูดหรือถ้อยคำ เหล่านั้นไม่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย นักเรียนเห็น ด้วยกับการเลียนแบบการพูดเหล่านี้หรือไม่					
2. ชีระฟังรายการวิทยุได้ยินนักจัดรายการวิทยุ หลายคนพูดภาษาไทยไม่ถูกต้อง ธีระคิดว่าควรมี โครงการฝึกการใช้คำพูดให้ถูกต้อง นักเรียนชอบ ความคิดของธีระเพียงใด					
3. มณีชอบนำเรื่องต่าง ๆ มาเล่าให้จินดาฟัง เมื่อ มณีพูดคำใดผิด จินดาจะบอกให้พูดให้ถูกต้อง ถ้า นักเรียนเป็นจินดานักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่					
4. วิมลพูดภาษาอังกฤษจึงท่องศัพท์ภาษาอังกฤษ และพูดภาษาอังกฤษปนภาษาไทยเสมอทำให้ เพื่อน ๆ เกิดความสนุกสนานต่างพยายามจำคำ ภาษาอังกฤษจาก วิทย์ ไทรทัศน์ มาพูดปนภาษา ไทย ถ้านักเรียนเป็นวิมลนักเรียนจะกระทำเช่นนั้น หรือไม่					
5. เพื่อนของสุรีย์ไม่เคยทำความเคารพ พ่อแม่ โดยให้ความเห็นว่า การแสดงความเคารพเป็นสิ่งที่ ไม่จำเป็น แต่สุรีย์ทำความเคารพพ่อแม่ ทั้งก่อนไป โรงเรียนและเมื่อกลับถึงบ้านนักเรียนเห็นด้วยกับการ กระทำของสุรีย์หรือไม่					
6. วิภาชื่นชมผู้ที่พูดภาษาอังกฤษเก่ง จึงจำคำศัพท์ ภาษาอังกฤษมาพูดปนภาษาไทยกับเพื่อนเสมอโดย ไม่รู้ความหมายของคำแต่คิดว่า เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ ทันสมัย นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของวิภา หรือไม่					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7. สมจิตกำลังทำงานอย่างตั้งใจจะให้เสร็จทันส่งครู ในชั่วโมงนี้ พรทิพย์ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนมา ชวนคุยเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนสมจิตจึงพูด ว่าขอโทษนะขอเวลาทำงานส่งครูให้เสร็จก่อน ประเดี๋ยวค่อยคุยกัน นักเรียนเห็นด้วยกับคำพูดของ สมจิตหรือไม่					
8. มานพและวิเชียรวิ่งเล่นอยู่ในสนาม มานพเห็น ครูยุพาลงจากรถหัวของมาหลายอย่างมานพและ วิเชียรชวนกันวิ่งไปทำความเคารพครูและพูดว่า “สวัสดีครับให้ผมสองคนช่วยถือของไหมครับ” นักเรียนชอบการกระทำของมานพและวิเชียรหรือไม่					
9. ในวันเสาร์ปอไปเที่ยวบ้านของกิง กิงพาไปเล่นที่ หลังบ้าน ปอเห็นแม่และป้าของกิงนั่งอยู่ปอจึงให้กิง พาไปทำความเคารพแม่และป้า ถ้านักเรียนเป็นปอ นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่					
10. พ่อของประสิทธิ์มีศิระะล้าน สมักรจึงเรียกพ่อ ของประสิทธิ์ลับหลังว่า “โล้นซ้าส์” นักเรียนชอบ การกระทำของสมักรหรือไม่					
11. ทุกครั้งที่อนันต์เห็นสถานที่สำคัญเช่น โบสถ์ เจดีย์ซึ่งสร้างมานานแล้วชำรุด อนันต์อยากให้รื้อลง ปล่อยให้เป็นที่ว่างเปล่า นักเรียนเห็นด้วยกับความคิด ของอนันต์หรือไม่					
12. วารินโดยสารรถประจำทางกลับบ้าน มีผู้ใหญ่ คนหนึ่งลุกให้วาริน นั่ง วาริน นั่งลงโดยไม่กล่าว ขอบคุณเพราะคิดว่าตนเองเป็นเด็ก เป็นหน้าที่ของ ผู้ใหญ่ควรลุกให้เด็กนั่งนักเรียนเห็นด้วยกับความคิด ของวารินหรือไม่					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
13. ครูเปรมจิตถามนักเรียนว่า ควรแนะนำให้ชาวต่างประเทศไปชมวัด โบสถ์หรือเจดีย์ ซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดหรือไม่ สมจินต์ตอบว่า ไม่ควรแนะนำให้ไปเพราะดูแล้วไม่ได้ประโยชน์อะไร นักเรียนชอบคำตอบของสมจินต์หรือไม่					
14. วิชิตตามแม่ไปทำบุญที่วัด วิชิตพบเพื่อนหลายคนจึงชวนเพื่อนไปวิ่งเล่นรอบบริเวณวัดแทนที่จะไปฟังเทศน์กับแม่ถ้านักเรียนเป็นวิชิตนักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่					
15. เมื่อมีการแสดงดนตรีไทย ลินดาชวนอุษาไปชมการบรรเลงดนตรีไทยอุษาปฏิเสธเพราะเบื่อหน่ายดนตรีไทยและว่าลินดาเป็นคนหัวโบราณแต่ลินดายังไปชมดนตรีไทยด้วยความชื่นชม ถ้านักเรียนเป็นลินดา นักเรียนจะกระทำเช่นนั้นหรือไม่					
16. ในวันออกพรรษา แม่เตรียมอาหารไปทำบุญตักบาตร เพราะแม่เชื่อว่าเป็นการทำความดีอย่างหนึ่งแต่สมศรีเชื่อว่าการทำบุญตักบาตรเป็นการเสียเวลาและเงินทองโดยไม่คุ้มค่านักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของสมศรีหรือไม่					
17. ในวันขึ้นปีใหม่ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อให้ นักเรียนได้แสดงออกและสนุกสนานจึงให้นักเรียนแต่ละชั้นส่งการแสดงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พร้อมใจกันจัดรำอวยพรนักเรียนชอบดูการแสดงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
18. วันลอยกระทงเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมานานแต่ปัจจุบันประชาชนให้ความสำคัญน้อยลง ไม่ทราบจุดประสงค์ที่แท้จริงของการลอยกระทงเห็นว่าเป็นประเพณีที่ไร้ประโยชน์รัฐบาลจึงฟื้นฟูประเพณีลอยกระทง นักเรียนเห็นด้วยกับการฟื้นฟูประเพณีลอยกระทงของรัฐบาลหรือไม่					
19. อ้อยเปิดโทรทัศน์ดูภาพยนตร์จีน การ์ตูนญี่ปุ่น เมื่อมีการแสดงโฆษณาหรือลิเกอ้อยจะรีบเปลี่ยนไปดูรายการแสดงอย่างอื่นหรือปิดโทรทัศน์ทันทีที่นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของอ้อยหรือไม่					
20. ในวันวิสาขบูชาทางโรงเรียนพานักเรียนไปทำบุญฟังเทศน์และเวียนเทียนที่วัดปริชาไม่ได้ไปร่วมงานด้วย เพราะคิดว่าเป็นการทำให้คนเชื่อในสิ่งที่ไม่ถูกต้องและเป็นเรื่องของคนแก่นักเรียนชอบความคิดของปริชาหรือไม่					
21. ที่บ้านของพรรณิมีการฝึกซ้อมการเล่นดนตรีไทย เช่น ระนาด ฉิ่ง ปี่ ขลุ่ย พรรณิชวนวิภาไปฝึกซ้อมดนตรีไทยด้วยกันเพราะเพื่อน ๆ ไปฝึกซ้อมกันหลายคนแต่วิภาไม่ไปฝึกซ้อมโดยอ้างว่าดนตรีไทยล้าสมัย จึงหว่าไม่สนุกนักเรียนเห็นด้วยกับเหตุผลของวิภาหรือไม่					
22. ในช่วงโม่งสังคมครูถามนักเรียนว่าหากมีชาวต่างประเทศมาเที่ยวประเทศไทย นักเรียนจะแนะนำให้ไปเที่ยวที่ใด สุภาพตอบว่าควรแนะนำให้ไปเที่ยวชมวัดพระแก้ว วัดอรุณ ราชวราราม นักเรียนชอบคำตอบของสุภาพหรือไม่					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
23. ในวันสงกรานต์ผู้ชุมนุมก่อกองไฟและก่อสาดน้ำคนในรถยนต์ คนขับรถจักรยานยนต์หรือคนที่สัญจรไปมาบนท้องถนน ก่อกองไฟและก่อสาดน้ำว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเพราะอาจทำให้เกิดอันตรายและสร้างความลำบากให้ผู้คนที่สัญจรไปมานักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของก่อกองไฟและก่อสาดน้ำหรือไม่					
24. ในหนึ่งสัปดาห์โรงเรียนของสุดาจะมีครูแต่งชุดทำงานที่เป็นผ้าไทย สุดาเห็นว่าการไม่จำเป็นจะต้องสวมใส่ผ้าไทยมาทำงานก็ได้ นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของสุดาหรือไม่					

ภาคผนวก ข

- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณี และ
วัฒนธรรมดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากร
ในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า
รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

หน่วย ดำรงความเป็นไทย

เรื่อง ภูมิปัญญาไทย เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ชาติไทยเป็นชาติที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน จึงมีการพัฒนาสภาพการดำเนิน
ชีวิตอย่างต่อเนื่องบนรากฐานของความรอบรู้ของผู้คนในอดีตที่มีประสบการณ์สืบทอดกันมา
การประยุกต์ความรู้ดัดแปลงด้วยวิธีการที่ชาญฉลาดริเริ่มสร้างสรรค์จนเป็นภูมิปัญญาไทยที่มี
ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร

จุดประสงค์การเรียนรู้

- นักเรียนสามารถบอกวิธีการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักการของภูมิปัญญาไทยได้
- นักเรียนอภิปรายความสำคัญของภูมิปัญญาไทยที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพ
ประชากรได้
- เสนอแนะวิธีการดำรงรักษาภูมิปัญญาไทยไว้ได้อย่างมีคุณภาพ

สาระการเรียนรู้

- ภูมิปัญญาไทย
- พืชสมุนไพร
- หัตถกรรม
- การเล่นพื้นบ้าน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ ครูให้นักเรียนดูภาพจากแผ่นโปสเตอร์ซึ่งเป็นภาพเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาไทยในแต่ละภูมิภาคไปใช้ พร้อมซักถามว่าภูมิปัญญาไทยที่มีประโยชน์และคุณค่ามากน้อยเพียงใด และในเรื่องการรักษาโรคชนิดต่าง ๆ มีภูมิปัญญาไทยที่นักเรียนมีความเชื่อว่าจะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมยกตัวอย่างหรืออธิบายเหตุผลประกอบ

ขั้นสอน

1. ขั้นสำรวจข้อมูล ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย โดยให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาไทย โดยครูจะเขียนสรุปลงบนกระดานดำ
2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล จัดนักเรียนเป็นกลุ่มด้วยความสมัครใจ กลุ่มละ 5 คน เลือกประธานและเลขานุการ นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามในใบงานที่ 1
3. ขั้นประมวลองค์ความรู้ นักเรียนศึกษาใบความรู้และเอกสารประกอบการเรียน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย และตอบคำถามลงในใบงานที่ 2
4. ขั้นตรวจสอบองค์ความรู้ นักเรียนศึกษาจากกรณีตัวอย่าง เรื่อง ภูมิปัญญาไทยกับการสอนลูกหลาน พร้อมทั้งตอบคำถามท้ายกรณีตัวอย่างลงใน แบบบันทึก
5. ขั้นสรุปผลการค้นคว้า จากกรณีตัวอย่างและจากการตอบคำถามในใบงานทั้ง 2 ใบ สุ่มนักเรียนออกมาอธิบาย ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการเรียนเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้เกิดความกระจำในการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ภาพที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทยในด้านต่าง ๆ
2. ใบความรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย
3. ใบงานที่ 1 และ ใบงานที่ 2
4. เอกสารประกอบการเรียน
5. แบบบันทึกรายการ

การวัดผลและประเมินผล

1. จากการตอบคำถามและการอภิปรายกลุ่ม
2. จากการบันทึกในแบบบันทึก
3. จากการตอบคำถามในใบความรู้

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกตัวอย่างภูมิปัญญาไทยในด้านต่อไปนี้พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

1. ภูมิปัญญาไทยที่มี
ผลต่อการรักษาโรค
ชนิดต่าง ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

2. ภูมิปัญญาไทยที่มีผล
ต่อการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตให้แก่คนไทย

.....

.....

.....

.....

.....

3. นักเรียนได้นำภูมิปัญญา
ไทยมาประยุกต์ใช้ในชีวิต
ประจำวันอย่างไรบ้างและมี
ผลอย่างไร จงอธิบายพร้อม
เหตุผล

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึก

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปภูมิปัญญาไทยและอธิบายความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

[illegible]

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำภาพที่เกี่ยวข้องกับการนำภูมิปัญญาไทยที่นักเรียนชื่นชอบ พร้อมอธิบายความรู้สึกรักภาคภูมิใจในภูมิปัญญาไทย

ภาพประกอบ ภูมิปัญญาที่สนใจ

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or printed text on the paper.

แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระจำค่านิยม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
มาตรฐาน ส 2.1 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ตามกฎหมาย ประเพณี และ
วัฒนธรรม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากร
ในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า
รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

แผนที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ดำรงความเป็นไทย เรื่อง ภูมิปัญญาไทย เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ชาติไทยเป็นชาติที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน จึงมีการพัฒนาสภาพการดำเนิน
ชีวิตอย่างต่อเนื่องบนรากฐานของความรอบรู้ของผู้คนในอดีตที่มีประสบการณ์สืบทอดกันมา
การประยุกต์ความรู้ดัดแปลงด้วยวิธีการที่ชาญฉลาดริเริ่มสร้างสรรค์จนเป็นภูมิปัญญาไทยที่มี
ประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกวิธีการดำเนินชีวิตได้โดยใช้หลักการของภูมิปัญญาไทย
2. นักเรียนอภิปรายความสำคัญของภูมิปัญญาไทยที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพ
ประชากรได้
3. เสนอแนะวิธีการดำรงรักษาภูมิปัญญาไทยไว้ได้อย่างมีคุณภาพ

สาระการเรียนรู้

1. ภูมิปัญญาไทย
2. พืชสมุนไพร
3. หัตถกรรม
4. การละเล่นพื้นบ้าน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ ครูให้นักเรียนดูภาพจากแผ่นโปสเตอร์ซึ่งเป็นภาพเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญา
ไทยในแต่ละภูมิภาค พร้อมซักถามว่าภูมิปัญญาไทยที่มีผลต่อชีวิตของประชากร เช่น

สมุนไพรที่รักษาโรคและที่ทำเป็นอาหารได้ นักเรียนมีความเชื่อว่าเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมยกตัวอย่างหรืออธิบายเหตุผลประกอบ

ขั้นสอน

1. เสนอปัญหาให้นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย และตอบคำถามใบงานที่ 1 และครูเสนอปัญหาโดยให้นักเรียนศึกษาจากเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง “อาหารเพื่อสุขภาพ”

2. ตัดสินการกระทำ จากกรณีตัวอย่างที่ได้ศึกษาจากเรื่อง “อาหารเพื่อสุขภาพ” ให้นักเรียน ตัดสินการกระทำตามประเด็นคำถาม ตอนท้ายของกรณีตัวอย่างโดยมีลำดับขั้นในการตัดสินใจดังต่อไปนี้

2.1 กำหนดทางเลือก นักเรียนเสนอทางเลือกหลาย ๆ ทางให้แก้ไขปัญหา เช่น ทางเลือกที่ 1 ภูมิปัญญาไทย หรือทางเลือกที่ 2 ทำตามสมัยนิยม

2.2 เลือกเฉพาะทางเลือกที่เหมาะสมจากทางเลือกที่นักเรียนเสนอหลาย ๆ ทาง ในข้อ 2.1 ให้นักเรียนเลือกเฉพาะทางเลือกที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด 1 ทางเลือก เช่น จากทางเลือกที่เสนอ 2 ทางเลือกนักเรียนเลือกทางเลือกที่ 1 เลือกใช้ภูมิปัญญาไทย พร้อมทั้งบอกเหตุผลบันทึกในแบบบันทึกการรายการหมายเลข 2

2.3 เลือกหลังจากการพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากทางเลือกที่นักเรียนเลือกแล้ว ในข้อ 2.2 ให้นักเรียนคาดการณ์ผลดีและผลเสียจากทางเลือกนั้น บันทึกในแบบบันทึกการรายการหมายเลข 3

3. อภิปรายกลุ่มย่อย ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 – 5 คน ตามความสมัครใจ ให้แต่ละกลุ่มรับบัตรกำหนดงาน ครูทบทวนกิจกรรมที่นักเรียนต้องกระทำตามบัตรกำหนดงาน แต่ละกลุ่มดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยจากกรณีตัวอย่าง เรื่อง อาหารเพื่อสุขภาพ โดยสมาชิกกลุ่มเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหามองในเรื่องการเลือกรับประทานอาหารซึ่งตนเองได้สรุปแนวคิดไว้แล้ว ในข้อ 2.3 พร้อมอภิปรายผลดี ผลเสียต่อกลุ่มประธานทำหน้าที่กระตุ้นให้สมาชิกร่วมอภิปราย เพื่อหามติกลุ่มให้ได้แนวทางเลือกและการแก้ไขปัญหากลุ่ม ตลอดจนประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการแก้ไขปัญหานั้น เลขานุการบันทึกในแบบบันทึกมติกลุ่ม

4. การยึดมั่นค่านิยม ประธานของแต่ละกลุ่มทำหน้าที่สรุปมติกลุ่มให้สมาชิกทุกคนรับทราบสมาชิกทุกคนบันทึกในแบบบันทึกการรายการหมายเลข 4

5. การแสดงค่านิยม ตัวแทนกลุ่มผู้มีหน้าที่เสนอรายการนำผลการอภิปรายกลุ่มเสนอต่อเพื่อนร่วมชั้นครบทุกคนแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละคนตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตนเองใหม่อีกครั้งบันทึกการตัดสินใจหลังการแสดงเหตุผลในแบบบันทึกการรายการหมายเลข 5

6. การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายทั้งชั้นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติตน นักเรียนแต่ละคนสรุปแนวทางปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหามาจากกรณีตัวอย่าง

อาหารเพื่อสุขภาพ บันทึกในแบบบันทึกรายการหมายเลข 6

ขั้นสรุป

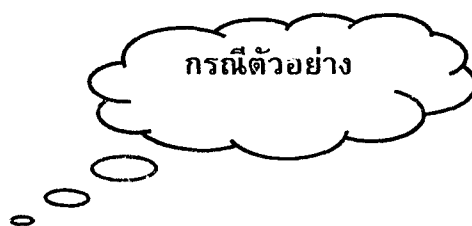
ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความคิดและเหตุผลที่ได้รับจากเรื่องที่ศึกษาอีกครั้ง โดยมุ่งประเด็นสู่เรื่องภูมิปัญญาไทยเพื่อให้มีการอนุรักษ์และรักษาไว้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของไทยให้แก่เยาวชนของชาติอันจะดำรงความเป็นไทยต่อไป

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. ภาพจากแผ่นภาพโปรงใส เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย
2. ใบความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย
3. เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง อาหารเพื่อสุขภาพ
4. แบบฝึกทักษะจากเอกสารประกอบการเรียน
5. แบบบันทึกรายการ
6. บัตรกำหนดงาน

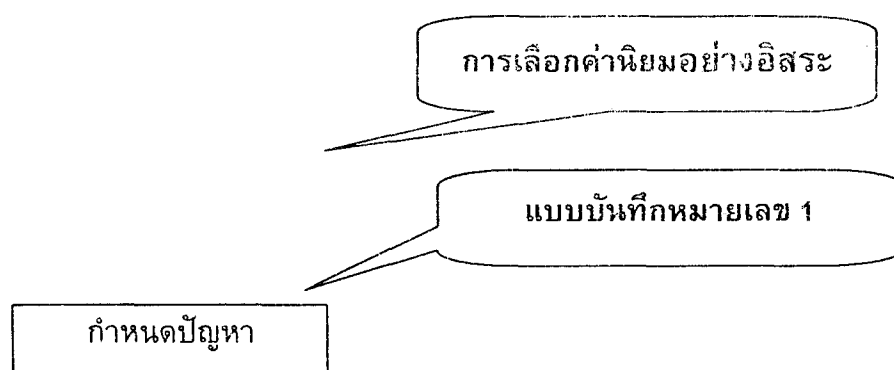
การวัดผลและประเมินผล

1. จากการตอบคำถามในแบบฝึกทักษะจากใบความรู้
2. จากการบันทึกคำตอบในแบบบันทึกรายการและแบบบันทึกมติดิกลุ่ม
3. จากการอภิปรายกลุ่มย่อยและการอภิปรายทั้งชั้น

ที่ศูนย์การค้าแห่งหนึ่งมีนักเรียนที่เรียนกวดวิชาเสร็จได้ชวนกันไปหาอาหารรับประทาน ซึ่งปิยะได้บอกเพื่อน ๆ ว่าไปทานอาหารที่ร้าน KFC ดีกว่า เพราะพวกเรามีเวลาน้อยเดี๋ยวจะต้องไปเรียนกวดวิชาต่อ แต่เอกบอกว่าไม่ดีกว่าเพราะอาหารประเภทนี้เมื่อทานมาก ๆ ทำให้เกิดผลต่อร่างกายของเราเช่นทำให้อ้วนเป็นต้น ดังนั้นเราไปทานอาหารที่เป็นประเภทข้าวแกงดีกว่า เพราะส่วนผสมในแกงมีสมุนไพรที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายและข้าวแกงก็ไม่ซ้ำทำให้พวกเราสามารถไปเรียนกวดวิชาทันอยู่แล้ว

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างแล้วกำหนดปัญหาที่พบบันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 1

กำหนดทางเลือกอย่างอิสระ

ทางเลือกในการแก้ปัญหา

ทางเลือก 1

ทางเลือก 2

ทางเลือก 3

การเลือกแนวปฏิบัติด้วยตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติ ดังนี้

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง ภูมิปัญญาไทย และกรณีตัวอย่าง แล้วสรุปเป็นแนวทางสำหรับการตัดสินใจเลือกทางเลือก
2. ให้นักเรียนเลือกทางเลือกจากแบบบันทึกหมายเลข 1 เพียงหนึ่งทางเลือกและบอกเหตุผลที่เลือก บันทึกลงในแบบบันทึกหมายเลข 2

แบบบันทึกหมายเลข 2

เลือกทางเลือก 1 ทางเลือก ค่ะ

ทางเลือก

เหตุผลที่เลือก

การพยากรณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคนนำทางเลือกและเหตุผลที่เลือกทางเลือกในแบบบันทึกหมายเลข 2 นำมาคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลือกค่านิยมบันทึกในตารางที่กำหนดให้

แบบบันทึกหมายเลข 3

ทางเลือกที่ตัดสินใจ	เหตุผลที่เลือก	ผลดี	ผลเสีย

การอภิปรายกลุ่ม

บัตรกำหนดงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 – 5 คน ตามสีที่นักเรียนจับได้
2. สมาชิกแต่ละคนเสนอค่านิยมของตนเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมด้วยเหตุผลในการเลือกค่านิยม อภิปรายกลุ่มย่อย
3. กลุ่มลงมติเลือกค่านิยม

การยัดมันค่านิยม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. ประชานกลุ่มสรุปมติกกลุ่ม แจ้งให้สมาชิกทราบ
2. เลขานุการบันทึกมติกกลุ่มในแบบบันทึกหมายเลข 4

แบบบันทึกหมายเลข 4

มติกกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม

สมาชิกกลุ่ม 1.

2.

3.

4.

5.

ทางเลือก

.....

.....

เหตุผลที่เลือก

.....

.....

ผลดี

.....

.....

ผลเสีย

.....

.....

.....

แบบบันทึกหมายเลข 5

การแสดงค่านิยม

บันทึกผลการตัดสินใจเลือกทางเลือก

ทางเลือก

.....

.....

เหตุผล

.....

.....

กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคนกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตนเพื่อแก้ปัญหาแล้วบันทึกในแบบ
บันทึกหมายเลข 6

แบบบันทึกหมายเลข 6

แนวทางการปฏิบัติ

.....

.....

ขั้นตอนการปฏิบัติ

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำนิยามที่ยอมรับเป็นของตนเอง เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ
ร่วมกันติดไว้ที่ป้ายนิเทศ

สรุป

แบบสรุปคำนิยามเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

ใบความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ภูมิปัญญาไทยในแต่ละสาขามีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในสังคม จึงสามารถสรุปได้ว่า ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อคนไทย ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ตัวอย่างเช่น ในปัจจุบันนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลปัจจุบัน ทรงใช้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งผลให้มีการพัฒนาการเกษตรโดยการพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา มีการจัดกลุ่มสหกรณ์ที่มีคุณภาพและมีการพัฒนาไปถึงขั้นแปรรูปผลผลิตทำให้กลุ่มเกษตรกรมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. มีคุณค่าต่อสุขภาพร่างกาย คนไทยรู้จักแสวงหาพืชที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย มาประกอบเป็นอาหาร เช่น ตะไคร้ ขิง ข่า กระชาย ใบมะกรูด ใบโหระพา ใบกะเพรา เป็นต้น พืชสมุนไพรเหล่านี้นอกจากจะนำมาประกอบอาหารเพื่อเพิ่มรสชาติให้กับอาหารแล้ว ยังช่วยในการบรรเทาและป้องกันโรคต่าง ๆ เช่น ใบกะเพราแก้ปวดท้อง ท้องขึ้น แก้มลม แก้กูกเสียดแน่น ในท้อง เป็นต้น ตะไคร้ใช้ดับกลิ่นคาวแก้อาการทางเดินปัสสาวะ ดำสิ่ง นอกจากนี้มีคุณค่าทางอาหารแล้วส่วนต่างๆของตำลึงยังสามารถใช้บำบัดโรคผิวหนังการอักเสบของหลอดลมและเบาหวานได้

3. สร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนไทยและสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ ตัวอย่างเช่น รถสามล้อไทยไซโยที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นและมันสมองของคนไทย เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก

4. สร้างความสงบสุขในการดำรงชีวิต และได้รับการยกย่องอย่างมีศักดิ์ศรี โดยได้นำคำสอนของพระพุทธศาสนามาใช้ในวิถีชีวิต ทำให้คนไทยมีลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการพึ่งพาอาศัยกัน ประณีประนอม รักสงบ ใจเย็น มีความอดทน ให้อภัยผู้อื่น ที่สำคัญผิดทำให้การดำรงชีวิตของคนไทยอยู่กันอย่างปกติสุข ชาวพุทธทั่วโลกยกย่องประเทศไทยให้เป็นผู้นำทางพระพุทธศาสนาและเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พสล.)

5. ได้รับการยกย่องและยอมรับจากต่างชาติเกี่ยวกับประเพณีที่งดงามของไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับธรรมชาติ ประเพณีทั้ง 12 เดือน ล้วนแต่เคารพคุณค่าของธรรมชาติ และภูมิปัญญาไทยที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เช่น ประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีที่รักษาความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติในฤดูร้อนได้อย่างเหมาะสม พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ แสดงถึงภูมิปัญญาไทยที่ให้ความสำคัญแก่อำชีพหลักของประเทศไทย คือ การทำนา เพาะปลูก เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นเพียงตัวอย่างกฎหมายไทย และกฎหมายท้องถิ่นที่เกิดขึ้น
มาจากการสังสมความรู้และประสบการณ์ในการดำรงชีวิตของบรรพบุรุษและสามารถนำมา
ดัดแปลงใช้กับสภาพสังคมปัจจุบัน ดังนั้นชาวไทยทุกคนควรจะศึกษาและทำความเข้าใจ
เกี่ยวกับกฎหมายไทยตลอดจนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้กฎหมายไทย
อยู่คู่คนไทยและเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมโลก

ภาคผนวก ค

- คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย
- คะแนนค่านิยมความเป็นไทยที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย
- ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย
- ผลการวิเคราะห์คะแนนค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย

ตาราง 5 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	.24 - .59	.26 - .74
1	.43	.26
2	.30	.37
3	.57	.48
4	.57	.33
5	.54	.41
6	.57	.48
7	.52	.59
8	.57	.48
9	.37	.37
10	.41	.67
11	.24	.26
12	.52	.44
13	.41	.74
14	.56	.59
15	.57	.63
16	.52	.44
17	.31	.26
18	.52	.52
19	.52	.74
20	.41	.44
21	.56	.67
22	.59	.67
23	.41	.44
24	.54	.70

ตาราง 5 ต่อ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	.24 - .59	.26 - .74
25	.59	.59
26	.57	.41
27	.44	.30
28	.56	.44
29	.43	.70
30	.44	.59
31	.46	.56
32	.41	.52
33	.41	.37
34	.56	.67
35	.52	.67
36	.57	.63
37	.46	.56
38	.41	.30
39	.50	.52
40	.57	.26

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน .75

ตาราง 6 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายชื่อของแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย

ข้อที่	ค่า (t)
	1.049 – 7.803
1	2.871
2	2.523
3	1.881
4	5.084
5	3.923
6	5.857
7	2.359
8	5.698
9	6.586
10	6.262
11	7.129
12	6.464
13	5.771
14	5.278
15	3.238
16	7.128
17	1.049
18	4.335
19	5.196
20	7.803
21	7.288
22	3.704
23	4.453
24	4.597

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย .83

ตาราง 7 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยดำรงความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย ระหว่างกลุ่ม
ทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1			กลุ่มทดลองที่ 2			$D_1 - D_2$	$(D_1 - MD_1)^2$	$(D_2 - MD_2)^2$
	Pre	Post	D_1	Pre	Post	D_2			
1	10	24	14	8	15	7	7	70.644	5.276
2	16	32	16	15	23	8	8	108.264	1.682
3	13	18	5	8	25	17	-12	0.354	59.336
4	9	16	7	8	29	21	-14	1.974	136.960
5	12	20	8	20	26	6	2	5.7840	10.870
6	18	20	2	14	24	10	-8	12.924	0.494
7	18	24	6	10	25	15	-9	0.1640	32.524
8	7	15	8	24	23	-1	9	5.784	106.028
9	9	19	10	12	23	11	-1	19.404	2.900
10	30	18	-12	12	22	10	-22	309.584	0.494
11	13	21	8	24	28	4	4	5.784	28.058
12	14	18	4	12	29	17	-13	2.544	59.3362
13	16	13	-3	10	17	7	-10	73.874	5.276
14	6	23	17	12	15	3	14	130.074	39.652
15	17	28	11	12	23	11	0	29.214	2.900
16	13	23	10	9	18	9	1	19.404	0.088
17	16	20	4	15	32	14	-10	2.544	22.118
18	21	21	0	8	17	9	-9	31.304	0.088
19	20	28	8	18	27	9	-1	5.784	0.088
20	26	28	2	5	30	25	-23	12.924	246.584
21	24	23	-1	27	33	6	-7	43.494	10.870
22	15	26	11	26	30	4	7	29.214	28.058
23	22	28	6	10	16	6	0	0.164	10.870

ตาราง 7 ต่อ

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1			กลุ่มทดลองที่ 2			$D_1 - D_2$	$(D_1 - MD_1)^2$	$(D_2 - MD_2)^2$
	Pre	Post	D_1	Pre	Post	D_2			
24	17	17	0	21	30	9	-9	31.304	0.088
25	27	28	1	23	19	-4	5	21.114	176.810
26	5	19	14	25	32	7	7	70.644	5.276
27	21	25	4	15	28	13	-9	2.544	13.712
28	17	23	6	11	25	14	-8	0.164	22.118
29	18	25	7	20	31	11	-4	1.974	2.900
30	20	22	2	27	27	0	2	12.924	86.434
31	13	18	5	17	22	5	0	0.354	18.464
32	22	29	7	19	26	7	0	1.974	5.276
33	24	25	1	25	30	5	-4	21.114	18.464
34	14	15	1	21	29	8	-7	21.114	1.682
35	25	30	5	16	23	7	-2	0.354	5.276
36	10	15	5	8	23	15	-10	0.354	32.524
37	23	31	8	6	25	19	-11	5.784	94.148
$\sum X_1 = 621$ $\sum X_2 = 828$ $\bar{X}_1 = 16.784$ $\bar{X}_2 = 22.378$ $\sum D_1 = 207$ $MD_1 = 5.595$ $\sum (D_1 - MD_1)^2 = 1112.91893$							$\sum X_1 = 576$ $\sum X_2 = 920$ $\bar{X}_1 = 15.568$ $\bar{X}_2 = 24.865$ $\sum D_2 = 344$ $MD_2 = 9.297$ $\sum (D_2 - MD_2)^2 = 1293.72973$		

ตาราง 8 แสดงคะแนนค่านิยมความเป็นไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหน่วยดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1			กลุ่มทดลองที่ 2			$D_1 - D_2$	$(D_1 - MD_1)^2$	$(D_2 - MD_2)^2$
	Pre	Post	D_1	Pre	Post	D_2			
1	76	100	24	64	98	34	-10	54.834	238.980
2	78	90	12	75	83	8	4	21.114	111.112
3	74	68	-6	69	98	29	-35	510.534	109.390
4	72	85	13	75	88	13	0	12.924	30.702
5	77	91	14	75	90	15	-1	6.734	12.538
6	64	72	8	74	98	24	-16	73.874	29.800
7	80	78	-2	77	91	14	-16	345.774	20.620
8	71	75	4	70	75	5	-1	158.634	183.358
9	68	80	12	74	83	9	3	21.114	91.030
10	74	95	21	77	92	15	6	19.404	12.538
11	59	102	43	73	85	12	31	697.224	42.784
12	63	70	7	85	81	-4	11	92.064	508.096
13	68	101	33	69	95	26	7	269.124	55.636
14	62	72	10	92	103	11	-1	43.494	56.866
15	62	99	37	73	91	18	19	416.364	0.292
16	70	66	-4	73	76	3	-7	424.154	241.522
17	74	80	6	70	77	7	-1	112.254	133.194
18	67	102	35	71	87	16	19	338.744	6.456
19	75	92	17	63	80	17	0	0.164	2.374
20	79	93	14	73	89	16	-2	6.734	6.456
21	81	105	24	85	85	0	24	54.834	343.768
22	72	86	14	85	115	30	-16	6.734	131.308
23	70	91	21	75	108	33	-12	19.404	209.062

ตาราง 8 ต่อ

คนที่	กลุ่มทดลองที่ 1			กลุ่มทดลองที่ 2			$D_1 - D_2$	$(D_1 - MD_1)^2$	$(D_2 - MD_2)^2$
	Pre	Post	D_1	Pre	Post	D_2			
24	80	91	11	82	93	11	0	31.304	56.866
25	81	105	24	70	112	42	-18	54.834	550.324
26	66	99	33	76	83	7	26	269.124	133.194
27	77	82	5	72	78	6	-1	134.444	157.276
28	76	92	16	67	92	25	-9	0.354	41.718
29	66	80	14	68	109	41	-27	6.734	504.406
30	73	97	24	72	97	25	-1	54.834	41.718
31	75	102	27	72	106	34	-7	108.264	238.980
32	75	92	17	75	99	24	-7	0.164	29.800
33	75	114	39	87	84	-3	42	501.984	464.014
34	76	75	-1	71	96	25	-26	309.584	41.718
35	77	93	16	77	97	20	-4	0.354	2.128
36	70	86	16	76	112	36	-20	0.354	304.816
37	78	94	16	64	106	42	-26	0.354	550.324
$\sum X_1$	= 2681			$\sum X_1$	= 2746				
$\sum X_2$	= 3295			$\sum X_2$	= 3432				
$\bar{X}_1$	= 72.459			$\bar{X}_1$	= 74.216				
$\bar{X}_2$	= 89.054			$\bar{X}_2$	= 92.757				
$\sum D_1$	= 614			$\sum D_2$	= 686				
MD_1	= 16.595			MD_2	= 18.541				
$\sum (D_1 - MD_1)^2$	= 5178.9189			$\sum (D_2 - MD_2)^2$	= 5695.1891				

แสดงสูตรการคำนวณหาค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติ t -test แบบ independent ในรูป
Difference Score (Scott. 1967 : 264)

$$\text{จากสูตร } t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}} ; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_D^2 = \frac{\sum(D_1 - MD_1)^2 + \sum(D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$\text{แทนค่า } S_D^2 = \frac{1112.91893 + 1293.72973}{72}$$

$$S_D^2 = 33.42568$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{33.42568}{37} + \frac{33.42568}{37}}$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = 1.344$$

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}} ; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$t = \frac{5.595 - 9.297}{1.344}$$

$$t = -2.75$$

ความสามารถทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยจํารงความเป็นไทย และหน่วยเอกลักษณ์ไทย มีค่า $t = -2.75$

แสดงสูตรการคำนวณหาค่า t ของคํานิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้สถิติ t -test แบบ Independent ในรูป Difference Score (Scott. 1967 : 264)

$$\text{จากสูตร } t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1-MD_2}} ; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$\text{แทนค่า } S_D^2 = \frac{\sum(D_1 - MD_1)^2 + \sum(D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$S_D^2 = \frac{5178.9186 + 5695.1891}{72}$$

$$S_D^2 = 151.029$$

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$S_{MD_1-MD_2} = \sqrt{\frac{151.029}{37} + \frac{151.029}{37}}$$

$$S_{MD_1-MD_2} = 2.857$$

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1-MD_2}}$$

$$t = \frac{16.595 - 18.541}{2.857}$$

$$t = -0.681$$

ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนที่เรียน หน่วยดำรงความเป็นไทย และหน่วย
เอกลักษณ์ไทย มีค่า $t = -0.681$

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ อาจารย์สุริย์รัตน์ ยังสุข
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบางกะปิสุขุมวรพจน์อุปถัมภ์
2. ชื่อ อาจารย์กิตติคุณ รุ่งเรือง
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
3. ชื่อ อาจารย์ภาวนา เทียนขาว
สถานที่ทำงาน โรงเรียนพิบูลย์วิทยาลัย
4. ชื่อ อาจารย์สามารถ สุขวาทะ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสงวนหญิง
5. ชื่อ อาจารย์สุภารัตน์ ท้าวบุญชู
สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านดอนไชยป่าเขม
6. ชื่อ อาจารย์ฤทัยวรรณ คงชาติ
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ / ชื่อสกุล	นางศรีเพ็ญ เกื่อนศิริ
วัน เดือน ปีเกิด	13 เมษายน พ.ศ. 2495
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	77/167 ถ.สนามบินน้ำ หมู่ 5 ต.ท่าทราย อ. เมือง จ. นนทบุรี
หน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	77/167 ถ.สนามบินน้ำ หมู่ 5 ต.ท่าทราย อ. เมือง จ. นนทบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม อ. เมือง จ. นนทบุรี โทร. 0-2591-6304 หรือ 0-2588-2826-7
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2515	มัธยมตอนปลายสายอาชีพ จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์
พ.ศ. 2517	ประโยควิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์
พ.ศ. 2524	ค.บ. (สังคมศึกษา) วิทยาลัยครูกาญจนบุรี
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) (การมัธยมศึกษา สาขาการสอนสังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ